КПСС XXV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 5 (5866).

7 ЯНВАРЬ ЖУМА

1977 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ИЛҒОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети, область ижроия комитети, касаба союзлари область Совети, область комсомол комитети 1976 йил декабрнинг учинчи ўн кунлигида 1977 йил ҳосили учун кузги-қишки тадбирларнинг бажарилишини кўриб чиқиб қарор қилдилар.

Ўзбекистон КП область комитети, область ижроия комитети, касаба союзлари область Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи Янгийўл районига (район партия комитетининг секретари **А. П. Алимов**, район ижроия комитетининг раиси **Т. М. Ортиқхўжаев**, қишлоқ хўжалиги ва тайёрлов органлари ишчи-хизматчилари касаба союзлари район комитетининг раиси **С. Шамсиев**, район комсомол комитетининг секретари **А. Абдуллаев**, район қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи **В. П. Еремеев**, район суғориш тармоқлари бошқармасининг бошлиғи **Ю. Юнусов**, «Ўзсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **Ю. А. Мансуров** ўртоқлар) берилди. Бу районда 1977 йил ҳосили учун кузги-қишки ишларнинг бажарилишида юқори кўрсаткичларга эришилди.

Шунингдек, Тошкент, Бекобод, Бўстонлиқ, Чиноз районларида кузги-қишки тадбирларнинг намунали бажарилаётганлиги таъкидланди.

Оққўрғон, Калинин, Қуйи Чирчиқ, Оржоникидзе районларида 1977 йил ҳосили учун кузги-қишки тадбирларнинг бажарилишида суст кашликка йўл қўйилаётганлиги қайд қилинди.

Область матлубот жамиятига социалистик мусобақа илғорларига сотиш учун Янгийўл районига битта енгил автомашина ажратиш топширилди.

Колхоз устахонасида ўзаро мусобақалашиб меҳнат қилаётган ремонтчилар шу кунларда фидокорлик кўрсатмоқдалар. Улар энг аввало устахонага келтирилган агрегатларни, трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик механизмларининг ишчи органларини синчиклаб кўздан кечирадилар ва сўнгра шунга қараб запас қисмлар тайёрланади. Бунда Турсунбой Жўлдибоев, (юқоридан пастга), Йўлдош Пирматов, Хошим Хусанбоев каби слесарь-механиклар алоҳида ўрнак кўрсатмоқдалар.

ТЕХНИКА КЎКЛАМГА ШАЙ

ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИДАГИ ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ КОЛХОЗ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ИШ ТАЖРИБАСИДАН

Бундан уч-тўрт ой илгари бу далалар оппоқ пахта чамани билан безанган эди. Энди эса қор кўрпасига бурканиб олибди. Ҳаммаёқ оппоқ-оппоқ. Ҳа, деҳқон меҳнатига яраша тонна-тонна «оқ олтин» ва бошқа нозне‌ъматларни элга ҳадя этган далалар бугун қиш уйқусида. Кузда ўгитланиб, чуқур шудгор қилиб қўйилган экин майдонлари янги ҳосилга куч тўпламоқда.

— Лекин қиш бекорчилик эмас,— дейди колхоз раиси Миразиз ака Рўзиматов,— бизга бугунги ютуқ билан сира-сира чегараланмаслигимиз, ҳамиша олга интилишимиз керак Бунинг учун эса илғор тажрибаларни ўрганиш, маҳоратни ошира бориш талаб этилади. Ана шу мақсадда турли хил тўгараклар ишини жонлантириб юбордик. Ўрта звено кадрлари бўлган бригадирлар, звено бошлиқлари, механизаторлар, сут соғувчилар ва бошқа касб эгалари ўз билимларини оширмоқдалар. Ҳозирги кунда асосий иш маркази устахонага кўчган.

Раиснинг таклифи билан колхоз устахонасига йўл олдик. Аввл туш пайти эди. Биров биллиард ўйнамоқда, яна беш-олти киши шахматшашка ўйнаш билан банд. Ўн-ўн беш киши эса ошхонада овқатланмоқда.

— Ҳозир бу ерда,— деди раис, асосан қурувчилар слесарлар, токарлар меҳнат қилишяпти.

— Механизаторлар-чи?

Раис кулди.

— Улар аллақачоноқ ўзларига тегишли техникани мавсумга созлаб қўйишган. Ҳозир дам олишмоқда, ўқишмоқда. Кўпчилик санаторий ва дам олиш уйларида ҳордиқ чиқаришмоқда, айримлар эса туристик саёҳатга чиқиб кетишган. Раис гапини тугатиб, бизни этак томондаги улкан бостирма олдига бошлади. Бу ерда терим машиналари саф-саф бўлиб турипти. Чопиқ тракторлари, культиваторлар ҳам ремонтдан чиқарилиб, қаторга тизилган. Уларнинг қисмлари мойланиб, артиб, тахт қилиб қўйилмоқда. Бу ерда тартиб шунақа. Тракторчи, ҳар бир механизатор, шофер ўз касбини ардоқлайди, масъулиятни чуқур ҳис қилган ҳолда ишлайди. Сифат— бажарилган иш учун асосий мезон ҳисобланади.

Тракторлар дала ишидан эрта бўшади. Сўнг тўғри устахонага келтирилди. Икром Тошматов, Акром Бегалиев, Абдувоид Мирзабоев, Кўкен Беқенов, Мирмуҳаммад Холжонов сингари дала гвардиячилари культивация даврида агрегатларни моҳирлик билан бошқариб, ҳар туп ғўзанинг серҳосил бўлишини кўзлаб иш олиб борибмўл ҳосил етиштиришга муносиб ҳисса қўшган эдилар. Улар трактор, ремонтига ҳам барвақт киришдилар ва бу ишни биринчилар қаторида тугалладилар. Ремонт даврида уларга барча қулайликлар яратиб берилди. Махсус автомашина ажратилди. Бу машина билан эрталаб механизаторлар ишга олиб келинса, кечқурун уйларига элтиб қўйилди. Махсус комиссия тузилди ва бу комиссия ремонт сифатини синчиклаб текширди. Шундай қилиб, 45 та чопиқ, 17 та ҳайдов трактори, 30 та чигит сеялкаси, 40 та культиватор аъло даражада ремонт қилинган деб топилди. Ишга ҳам бир ярим ой бўлди. Колхоз азаматлари

КОЛХОЗ УСТАХОНАСИДАН РЕПОРТАЖ

илгариги анъаналарни давом эттириб ва бойитиб, ўтган йили ҳам экиш агрегатларини мавсумга муддатидан илгари шай қилиб қўйишга муваффақ бўлдилар.

Лекин бир товуққа ҳам сув, ҳам дон керак, деганларидек трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарининг тўхтовсиз, унумли ҳамда бир меёрда ишлаб туриши учун запас қисмлар етарли бўлиши, моторлар сифатли ремонтдан чиқарилиши лозим. Бу слесарлар, токарлар зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Айтиш керакки, устахона токарлари бу масъулиятли вазифани шараф билан бажармоқдалар. Уларнинг ишини кузатар эканмиз, ана шундай қарорга келдик. Улар ўз тажрибалари ҳақида ҳикоя қилиб бердилар.

Турсунбой Жўлдибеков: Мен электр пайвандчиман. Фермадан келган трактор, прицеп ва бошқа механизмларнинг синиқ ерларини пайвандлаш билан шуғулланаман. Ўз касбимдан ҳурсандман. Мен тузатган машиналар фермада, далаларда унумли ишлаётганини кўриб олам-олам қувонаман, кучимга-куч, ғайратимга-ғайрат қўшилади.

Хошим Хусанбоев: устахонанинг токариман. Колхозда 1964 йилдан буён тер тўкиб меҳнат қилиб келаяпман.

— Битта гайкани ясаш учун тўрт минут вақт зарур бўлади. Ана шу вақтдан унумли фойдаланиб келмоқдаман. Мана, ўтган бир соат ичида 15 та гайка ясадим. Асбобларни шай қилиб, ишга киришаман, материаллар етарли. Кеча автомашина рессори учун иккита флянс, 50 та втулка, 5—6 та болт тайёрлаган эдим. Бугун қолган вақт ичида янада баракали ишлаш учун ҳаракат қиламан.

Абдуваҳоб Рабиевни устахонадагилар бизнинг фахримиз, дейишади. Абдуваҳоб ака зиммасига ғоят масъулиятли вазифа юклатилган. У двигателлар, моторларни обдон синчиклаб текширади, чиниқтиради.

— Даладан келган трактор узоқ вақт туриб қолмаслиги керак,— дейди у,— биз ана шунга ҳаракат қилмоқдамиз. Ҳар бир трактор икки-икки ярим соат ичида эски моторини янги моторга алмаштириб кетади.

Абдуваҳоб Рабиев автомашиналарни ремонт қилишнинг ҳам устаси ҳисобланади.

Темирчи Алижон Ҳакимов ҳам устахона илғорларидан ҳисобланади. Ҳозирги кунда у юк ортиладиган механизмларни созлаш билан банд.

— Мен бу касбни,— дейди у, устозим Лем Чу Бодан ўрганганман. Эндиликда эса ўзим ҳам ёшларга мураббийлик қилмоқдаман.

Колхоз устахонасида ўз касбига меҳр қўйган, технинг умрини узайтираётган бундай азаматлар кўп. Йўлдош Пирматов, қишлоқ хўжалиги машиналари механиги Турсунбой Аҳмедов ва бошқалар ҳам деҳқонларнинг ҳурмат эҳтиромига сазовор бўлмоқдалар.

— Янги йилдаги режаларингиз қандай?

— Ўтган йили,— дейди раис,— 1400 гектар ернинг ҳар гектаридан 34,5 центнердан ҳосил олдик. Четдан ёрдамчилар жалб этмай ҳосилнинг 87 процентини машиналарда теріб олдик. Ҳар бир машина билан ўртача 140 тоннадан пахта терилди.

КПСС Марказий Комитети октябрь Пленуми биз қишлоқ хўжалик ходимлари олдига ҳам янги вазифаларни қўйди. Деҳқонлар ўртасида бу қарорни кенг муҳокама қилдик. Бизда ҳам талайгина резервлар бор. Айрим бригадалар 30 центнердан ва ундан ошириб ҳосил олгани ҳолда айрим бригадалардаги ҳосилдорлик колхознинг умумий кўрсаткичидан ҳам кам бўлди. Бу шуни кўрсатадики, биз деҳқончилик маданиятини тинмай юксалтира боришимиз, илғорлар тажрибасини кенг жорий этишимиз, фан ва техника ютуқларидан оқилона фойдаланишимиз керак. Ана шуларни ҳисобга олиб, янги йилда янгича меҳнат қилишга, ҳар гектаридан олинадиган ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга аҳд қилдик. Хўжалигимизда 15 та бригада бор. Мўл ҳосил учун курашда, пешқадам тадбирларни амалга оширишда Бектурғон Абдуҳаиров, Қўнисбой Йўлдошев, Маҳкам Туроқулов, каби ўртоқлар мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар. Улар ўтган йили ҳар гектаридан салкам 40 центнерга етказиб ҳосил олган эдилар. Бу йил улар ютуқларни мустаҳкамлаш, ҳосилдорликни уч-тўрт центнерга ошириш учун бел боғлаганлар. Шу мақсадда зарур тайёргарлик ишлари амалга оширилмоқда. Ариқ-зовурлар тозалаб қўйилди, ҳаммаси бўлиб 6250 тонна маҳаллий ўғит жамгариб қўйди. Шундан 5900 тоннаси шудгорлаш олдидан ерга солинди. Бошқа бригадалар ҳам ана шу илғорларимизга эргашиб, улардан ўрнак олиб меҳнат қилмоқдалар. Ўтган йили чигитни 60х20 схемасида экиб, ҳар гектарида 130 мингтадан кўчат сақлаб қолган эдик. Бу йил ҳам ана шу усулни қўллаймиз ва бу соҳадаги тажрибамизни бойитамиз...

Тадбиркорлик, омилкорлик билан иш юритилган жойда тартиб-интизом бўлади. Бу хўжаликни бошқаришнинг, одамларни рағбатлантириб, катта-катта ишларга отлантиришнинг муҳим омилидир. Бунга қатъий ишонч ҳосил қилмоқчи бўлсангиз, Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхозга бориб, уларнинг иш тажрибаси билан таннишинг.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Иш қуролинг соз бўлса, машаққатинг оз бўлур, дейдилар. Бу нақлга амал қилаётган устахона слесарлари, токарлари кундан-кунга ғайрат қилмоқдалар. Вақтдан, имкониятдан унумли фойдаланмоқдалар. Ўзларига берилган топшириқни аъло даражада бажариш учун ҳаракат қилиб меҳнатда яхши натижаларга эришмоқдалар. Айниқса (юқоридан пастга) Абдуваҳоб Рабиев, Турсунбой Аҳмедов, Алижон Ҳакимов, ўртоқлар ишни сифатли бажаришга эришмоқдалар.

РЕСПУБЛИКА САНОАТИНИНГ ЎТГАН ЙИЛГИ ЯКУНЛАРИ

Ўзбекистон ССР Марказий Статистика Бошқармасининг хабар беришича, республика саноати маҳсулотни реализация қилиш юзасидан 1976 йилги планни 103,6 процент бажарди. Саноат ишлаб чиқаришнинг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5,4 процент кўпайди, меҳнат унумдорлиги 3,5 процент ошди. Меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиши 65 процентни ташкил этди.

Қорақалпоғистон АССР, республиканинг ҳамма областлари ва Тошкент шаҳри маҳсулотни реализация қилиш юзасидан 1976 йилги планни бажардилар.

Қорақалпоғистон АССР ва республика областлари бўйича планнинг бажарилиши ва саноат ишлаб чиқаришининг ўсиш суръатлари қуйидагича бўлди:

	Маҳсулотни реализация қилиш планнинг бажарилиш процента		1976 йилги янги маҳсулот 1975 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
	Декабрь ойи:	1976 йилда	
Ўзбекистон ССР	103,5	103,6	105,4
шу жумладан:			
Қорақалпоғистон АССР	95,8	104,9	105,8
Андижон области	105,3	105,5	104,2
Бухоро области	92,2	100,5	99,8
Жиззах области	109,7	103,4	109,4
Қашқадарё области	103,7	102,1	104,0
Наманган области	102,5	106,3	108,2
Самарқанд области	105,3	104,1	105,9
Сурхондарё области	103,9	105,7	103,8
Сирдарё области	110,0	103,9	110,6
Тошкент области	104,4	103,6	106,5
шу жумладан:			
Тошкент шаҳри	107,9	103,9	108,8
Фарғона области	104,3	103,2	104,6
Хоразм области	99,2	103,4	102,7

Учинчи беш йилликнинг биринчи йилида бу муваффақиятларга социалистик мусобақа кенг авж олдирилганлиги, ички резервларни қунт билан қидириб топиб, улардан моҳирлик билан фойдаланиш, ишчи ва мутахасисларнинг профессионал маҳорати ўсганлиги, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ҳар томонлама ташкилотчилик ва сиёсий-оммавий иш олиб борганликлари натижасида эришилди. 1976 йилда саноатда корхоналарни реконструкция қилиш ва техника жиҳатидан қайта қуроллантириш, материал ресурсларини тежаб-тергаб сарфлаш соҳасида кўп иш қилинди. Бу эса, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш имкониятларини берди.

Саноат ходимлари беш йилликнинг иккинчи йилида, Улуғ Октябрь революциясининг олтмишинчи йилида зўр ғайрат билан иш бошладилар. Бу йилда бутлур қўлга киритилган ютуқлар мустаҳкамланибгина қолмай, шу билан бирга кўпайтирилиши ҳам лозим.

Партия, совет, касаба союз ва хўжалик ташкилотлари 1977 йилги планлар ва социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлайдиган тадбирларни амалга оширишлари зарур. Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва халқ хўжалигининг барча бўғинларида иш сифатини ҳар томонлама ошириш вазифаларини ҳал қилмоқ учун фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, асосий фондлардан, илғор тажрибадан тўлароқ фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, халқ истеъмол қиладиган моллар турини кўпайтириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш учун мавжуд барча резервлар ва имкониятларни ишга солиш керак.

Саноат ишчилари, инженер-техник ходимларининг барча ишлари ва фикр-зикри КПСС XXV съезди ва КПСС Марказий Комитети 1976 йил октябрь Пленумининг қарорларини амалга оширишга қаратилиши лозим.

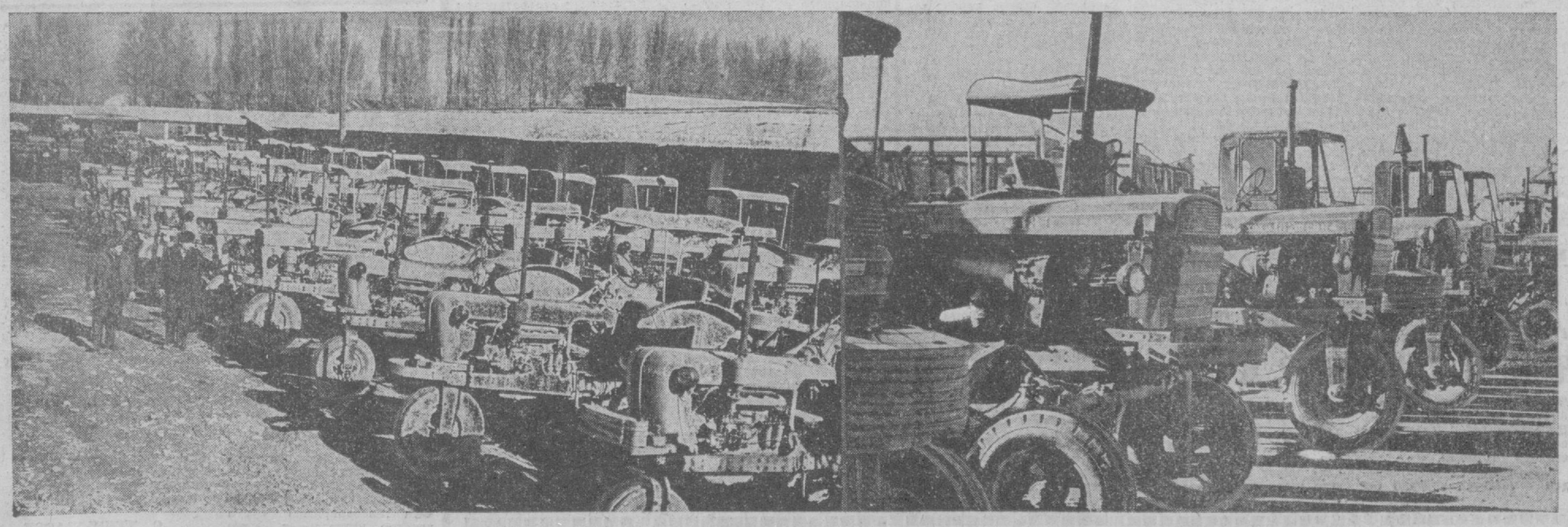

Суратда: муддатидан илгари сифатли ремонтдан чиқарилиб, янги мавсумга шай қилиб қўйилган тракторлар.

А. Абалян фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ҳ. Х. ЯҲЕЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЮРИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Давлат хавфсизлиги ва ички ишлар органларида узоқ йил, бенуқсон ишлаганлиги, республикада социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш соҳасидаги катта хизматлари ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Ички ишлар министри Ҳайдар Холиқович **Яҳёевга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПЎЛАТОВА.

1977 йил 6 январь.
Тошкент шаҳри.

ПАРТИЯВИЙ ИШДА НОТ

Район партия комитети партиявий ишнинг самарадорлигини ошириш учун курашиб социалогик текширишлар, иқтисодий анализлар, систематик ахборот умуман меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг элементларидан кенг фойдаланмоқда. Айниқса иш вақтини тўғри тақсимлаш ва ундан оқилона фойдаланишга катта эътибор берилмоқда.

Яқин вақтларгача райкомнинг масъул ходимлари иш вақтларининг 25 процентини ҳужжатлар билан ишлаш, яъни справкалар, ҳисоботлар, докладлар, қарорлар тайёрлашга сарфлардилар. 23 процент вақт эса турли хил йиғилишлар, пленумларда қатнашиш билан ўтар эди. 20—30 процент иш вақтидагина ҳужжатлар, корхоналар, турли ташкилотларда бўлиш мумкин.

Ҳаёт тақозаси билан район партия комитети бу масала билан жиддий шуғулланиб, партиявий ишнинг самарадорлигини янада ошириш йўлларини қидириб топди. Эндиликда партия ходимлари 30—40 процент иш вақтини бевосита жойларда ҳужжатлар ва ташкилотларда ўтказмоқдалар. Илгари инструкторлар цех партия ташкилотларида камдан-кам бўлишса, ҳозир улар цех партия ташкилоти ва партия группаларига доимий амалий ёрдам бермоқдалар.

Район партия комитетида иш вақтидан унумли фойдаланишнинг ўзига хос методи ишлаб чиқилган. Шулардан бири район бўйича ўтказиладиган тадбирларни системалаш ёки бир графикка солишдир. Бу система ҳар бир партия ходимининг қайси соатда, қайси мажлисда бўлиши ёки қандай ишлар билан шуғулланишни очиқ-ойдин кўрсатади. Тузилган календарь плани эса ҳар бир бошланғич партия ташкилотигача етказилади. Бу эса ўз вақтида мажлисбозликка чек қўяди.

Ўтган йилда ўтказилган пленумларда учта планли масала кўриб чиқилди ва уни тайёрлашда 13 райком аъзоси иштирок этди. Райком партия комитетининг бюро йиғилишларида эса 16 планли масала муҳокама этилди ва уни тайёрлашда район партия комитетининг 31 аъзоси қатнашди. Бу бир томондан ҳар бир партия активининг қачон қандай масала билан шуғулланишини аниқ кўрсатиб турса, иккинчи томондан масалани тайёрлашда кенг жамоатчиликни жалб этиш имконини бераяпти.

Биз бошланғич партия ташкилотлари иши экранини ташкил этганмиз. Унда бошланғич партия ташкилотларининг иш планлари, протоколлари— ҳаммаси мужассамланади. Бу эса ўз навбатида инструкторга ҳар ойда қилинаётган ишларни анализ қилиш, йиғилишларнинг ўз вақтида ўтказилаётгани ва уларнинг актуаллиги устидан назорат қилиш имконини бермоқда. Бошланғич партия ташкилоти иш экранини жорий этишда кескин бурилиш ясади, бу ЛЕНИНЧА ИШ УСЛУБИ УЧУН ташкилотлар ҳаётини янада чуқурроқ ўрганиш имконини берди.

Ана шу ишлар билан бир қаторда ҳар бир инструкторга ташкилий-партиявий ишлар бўйича маълум участка топшириб қўйилади. Масалан, ўртоқ Х. Ғаффоров район партия комитети пленуми, бюро йиғилишларида қабул қилинган қарорларнинг ижроси устидан назорат олиб боради. Ўртоқ А. Маъдиев бошланғич партия ташкилотларида мажлисларга тайёргарлик ва уни ўтказиш масаласи билан шуғулланади. Шунингдек, ўртоқ М. Давидова эса кадрлар тарбияси ва аъзолик бадалларини йиғиш ҳамда топшириш учун масъулдир.

Мана, икки йилдирки, райком ҳузурида ташкилий-партиявий ишлар методик совети иш олиб бормоқда. Унинг составига партия ташкилотларининг секретарлари, район газетаси редакторининг ўринбосари, партия ветеранлари киритилган. Метод совет партия ташкилотларидаги ишларни чуқур анализ қилиб боради, натижаларни умумлаштиради, илғор тажрибаларни оммалаштиради, камчиликларни тугатиш учун кураш олиб боради.

1975 йил бошидан бери ойига икки марта ахборот тўплами тайёрлаб борилмоқда. Унда район партия ташкилотида олиб борилаётган барча ишлар ўз аксини топади. Секретарлар кунида бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари бу ахборотлар билан танишишади.

Бир неча йилдан бери район партия комитети ходимлари томонидан ишлаб чиқилган бошланғич партия ташкилотлари ишлари ҳисоби ва назорат китоби кенг қўлланилмоқда. 29 бўлимдан иборат бўлган бу китобда партия ташкилотларининг қандай иш олиб бораётгани кинолентасидай акс этиб боради. Шунингдек унда партия ҳужжатларини тўлдириш намуналари ва секретарга эслатмалар ҳам бор. Бу китоб бошланғич ва цех партия ташкилоти секретарларига яқиндан ёрдам бермоқда. Бунинг натижасида партия ташкилотларида мажлислар ўз вақтида ўтадиган, қабул қилинадиган қарорлар янада конкретроқ тузиладиган ва унинг ижроси устидан қатъий назорат ўрнатиладиган бўлди.

Партиявий ишни такомиллаштириш бўйича қилинган ишлардан яна бири «КПСС аъзолигига кандидатнинг шахсий дафтари»ни тузиш бўлди. КПСС аъзолигига кандидатнинг бир йилдаги фаолияти унда акс эттирилади.

Кейинги пайтларда район партия комитети —фаолиятида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш элементларининг пайдо бўлиши ходимлар ишчанлигини янада ошириб юборди. Партиявий иш форма ва методларидан янада кенгроқ фойдаланиш имкони туғилди. Бундан буён ҳам биз бу тарбирни янада ривожлантириб борамиз.

Н. МАДАМИНОВ,
Оққўрғон район партия комитети ташкилий бўлимининг мудири.

НЕГА ҮГАЙ КҮЗ БИЛАН ҚАРАЛМОҚДА?

ҮЗБЕК ҚОВУНИ ШУҲРАТИНИ ТИКЛАЙЛИК

Чоржўй ва Қизилтепага йўли тушган ҳар бир киши аёзли қиш кунида қовун ярмаркасини кўриб кўзи қуёнишги турган гап. Станцияларнинг теварак атрофи қор билан қопланган, изғирин эсиб турибди-ю, перронларда ҳушбўй ҳид таралиб турибди. Айни қирчиллама қишда саҳий ёз ва кузнинг ёқимли ҳиди қаердан таралмоқда. Бу ерда ҳушбўй маҳсулотни янги йилгачаги эмас, ҳатто Биринчи май дастурхонига ҳам сақлаб қўйишни билишади. Кўпинча деҳқон бозорда шундай шудгорнинг ўзида қовун сўйиб уруғини тупроққа қадаб кетаверади.

Ўзбек қовунлари... Афсонами, ҳақиқатми, билмадим. Аммо айтишларича Хоразм ва Зарафшон воҳаларининг қўрғошин ғилофига ўралиб, муз билан қоплаб қўйилган қовунларини IX асрдаёқ Ҳиндистон, Миср, Ироққа олиб боришган.

— Қовун — жуда қадимги экинлардан, — деб ҳикоя қилади бу экиннинг энг кекса билимдонларидан бири, Ўзбекистон сабзавотчилик-боғдорчилик экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институтининг ходими Абдурахмон ота Каримов.— Бизнинг ўйлашимизча, бундан тўрт минг йил муқаддам Ўрта Осиё кишилари уни экишни ўрганишган. Тўғри, ажойиб мазаси, ёқимли ҳиди билан кишини мафтун қилувчи навлар бирданига яратилмаган. Бу навлар асрлар мобайнида миришкор полизчиларнинг оғир ва машақатли меҳнати натижасида юзага келган.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда турли муддатда пишадиган ва катталиги ҳар хил бўлган 160 дан зиёд нав қовун экилади. Республиканинг ҳар бир водийсининг, ҳар бир зонасининг ўз қовуни бор. Масалан, Хоразм воҳасида «Хива бешаги» нави машҳур. Бу нав қовун вазни 3-5 килограммдан ортмайди, таркибида 12-15 процент қанд моддаси бўлиб, бемалол сақлаш ҳамда мамлакатнинг узоқ районларига жўнатиш мумкин. Бухоро воҳасида «Амири», «Гулоби», Самарқандда «Аркони», Мирзачўлда «Ўмрбоқи» навлари машҳур.

Қовунга эҳтиёж узоқ ўтмишда ҳам, бизнинг кунларимизда ҳам фақат республикада эмас, балки унда ташқарида ҳам катта бўлган. Улар жаҳон бозорида ҳам маълум ва машҳур. Чунончи, ўзбек қовунлари Эрфуртдаги халқаро кўргазмада 11 та олтин медалга сазовор бўлган.

Буларнинг ҳаммаси қовонарли нарса. Аммо бу жуда муҳим тармоқнинг соя томонлари ва ҳал этилмаган муаммолари бор. Кўзга яқол ташланадиган биринчи нуқсон — полиз экинлари орасида қовуннинг ялпи миқдори кескин камайиб кетганлигидадир. Қовун борган сари озайиб кетмоқда. Бундан 30-35 йил муқаддам бу экинлар орасида қовун етакчи ўринни эгаллаб 80-85 процентни ташкил этган эди. Ҳозирчи?

Мана, Ўзбекистон сабзавотчилик-боғдорчилик экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти маълумотлари. Тошкент воҳасида қовун 5 процентни, тарвуз 95 процентни ташкил этади. Фарғона ва Зарафшон водийларида бу мутаносиб 10 ва 90 процентга тенг. Ҳатто ихтисослаштирилган сабзавотчилик-боғдорчилик хўжаликларида ҳам қовун бор-йўғи экин майдонининг 4-6 процентини ташкил қилади. Бу ҳол мана шундай бир масала устида одамни ўйлантириб қўяди: Қуйи Поволжье, Шимолий Кавказда жуда кўп тағин, аъло навли тарвузлар етиштирилиши маълум. Мана шундай зўр қовунлар эса фақат Ўрта Осиё республикаларида, асосан Ўзбекистонда етиштирилади.

— Бу ернинг тупроқ иқлим шарт-шароитлари жуда қулай, — дейди сўзини давом эттириб Абдурахмон ота Каримов. — Ҳатто, қуёш ва сувга бағоят сероб бўлган Нил соҳилларида ҳам биздагидек қовунлар бўлмайди. У ерда кечалари ҳам жазирама бўлади. Бўғланиш интенсив бўлгани сababли қовунлар намлигини ва шу тариқа таъмини ҳам йўқотади.

Халқ селекционерининг фикрига институт ходими В. Ермохин ҳам қўшилади.

— Республика етказиб бераётган полиз маҳсулотлари 90 проценти тарвузлардан иборат. Полиз маҳсулотлари етиштиришда миқдор кетидан қувиб қовун кескин камайиб кетиши билан бирга кўпгина қимматли навлари унутилиб юборилди. Бу навларни кўпайтириш билан айрим кишиларгина шуғулланмоқда. «Сортсемовощ»»бўлса, тарвуз уруғини қовунга нисбатан икки баравар кўп етказиб бермоқда. Хоразм, Бухоро, Самарқанд ва Фарғона сингари азалдан қовун етиштириладиган зоналарда кўпгина гоят қимматли навларга ҳатто селекционер олимнинг қўли етганича йўқ.

Яширишнинг нима кераги бор, ҳатто сабзавотчилик-боғдорчилик экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институтида ҳам селекция билан атиги икки-уч мутахассис шуғулланади. Улар янги суғориладиган Мирзачўл, Қарши зоналарининг жуда юксак сифатли қовун етказиб берадиган ерларида ҳам сортларни синашни йўлга қўйишга кучлари етмайди. Ахир, унутилиб кетган қовун навларини тиклаш, янгиларини етиштириш юзасидан халқ селекционерларининг куч-ғайратини бирлаштириб, уларнинг изланишларига илмий тус берадиган, улар тўплаган қимматли тажрибани умумлаштирадиган ташкилот шу институт бўлмаса, ким бўлиши мумкин?

Полиз экинлари, айниқса қовун етиштиришни илмий негизга қўйиш вақти келди. Колхоз ва совхозларга муайян турдаги полиз экинлари сотиш юзасидан қатъий план белгилаш, бу маҳсулотларнинг сотилишига кафолат бериш лозим. Ҳозир нима бўляпти? Полиз маҳсулотлари етиштириш бўйича умуман топшириқ берилади-да, қанча қовун ва қанча тарвуз экилишини хўжаликларнинг ўзлари белгилайди. Бундай ҳолатда тарвуз ҳосилдор ва касалликларга анча чидамли бўлгани учун тарвузни кўпроқ экишлари ўз-ўзидан равшан. Бинобарин, тарвуз эвазига маҳсулот етиштириш ва давлатга сотиш планларини осонгина бажариш турган гап. Харид нархларидаги тафовут эса арзимас даражада. — Ҳар тоннасига ниҳояти 10 сўм фарқ қилади.

— Агар биз қимматли экин бўлган қовуннинг ялпи ҳажмини кўтаришни ҳақиқатан ҳам жиддий равишда истарканмиз, аввало ғарбатлантириш системасини қайта кўриб чиқишимиз керак, — дейди сабзавотчилик-боғдорчилик экинлари ва картошкачилик Ўзбекистон илмий тадқиқот институтининг директори И. Каримов. — Қовун ички бозордагина эмас ташқи савдода ҳам муҳим бўлиб қолиши мумкин.

Мутахассислар қовунларнинг харид нархи тарвузга нисбатан сезиларли равишда юқори бўлиши лозим деб ҳисобламоқдалар. Бунда мамлакатнинг узоқ районларига юборишга яроқли бўлган ҳам эрта пишар, ҳам кечки навларни юқорироқ нархда сотиш керак. Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида бўлгани каби бунда ҳам ихтисослаштириш лозим. Иррик полизчилик хўжаликлари ҳамда колхозлар ва совхозлар доирасида полизчилик бригадалари тузиш заруратги пишиб етилди. Полиз экинлари етиштиришнинг кенгайтирилиши ўз навбатида сунъий иқлими бўлган замонавий типдаги омборхоналар бўлишини тақозо қилади. Узоқ масофага транспортда ташиш воситаларини тузиш жуда муҳимдир.

Маҳаллий полизчиликда ҳам ўзига яраша қўриқ бор. Бу қўриқ ламмикор ерлар, тоғ ён бағирларидан иборат. Ламмикор ерлар полизчиликка кўп фойда келтиради: пахта ва бошқа экинлар экиладиган, суғориладиган ерлар тежалади. Ламмикор ерларда етиштириладиган қовун ва тарвуз таъми ва шакар моддаси жиҳатидан юқори сифатли бўлади, таннархи суғориладиган майдонлардагига нисбатан икки-уч баравар арзон бўлади. Мирзачўлдаги Гулистон райони, Тошкент воҳасидаги Юқори Чирчиқ ва Ўрта Чирчиқ районлари, Жиззах областининг Бахмал ва Фориш районлари, Зарафшон водийсининг Булунғур ва Самарқанд районларидаги қатор хўжаликлар тажрибаси ламмикор ерларда етиштириладиган полиз экинлари маҳсулоти ниҳоятда фойда беришини кўрсатиб турибди: Бу ерда қовун ва тарвузнинг ҳосилдорлиги гектар бошига 50-80 центнердан тўғри келмоқда. Масалан, «Бахмал» ва «Деҳқонобод» совхозларида ҳар килограмм қовуннинг таннархи бир ярим тиийндан ҳам кам бўлди. Ўзбекистонда бу қимматли тажрибани қўллаш мумкин бўлган ламмикор ер майдонлари бўлган районлар бемалол етади.

Ҳаёт уруғчилик хўжаликлари тузишни қаттиқ талаб қилмоқда — қачонгача қовун уруғини кўпайтириш ва тайёрлаш билан яккам-дуккам ҳаваскорлар шуғулланади? Моҳир халқ селекционерларини топиб, улар ёрдамида унутилиб кетган навларни тиклаш керак.

Полизчи кадрлар масаласи ҳам кўндаланг бўлиб турибди. Афсуски, бундай кадрларни тайёрлаш тармоқ талабларидан орқада қолмоқда. Масалан, Тошкент қишлоқ хўжалик институтида полизчилик курси 12-15 соатдан ошмайди. Нега энди полизчилик техникумлари, қишлоқ хўжалик олий ўқув юртларида бўлимлар ва ниҳоят факультетлар очиш мумкин эмас? Бунингсиз шундай нозик экин етиштириш сир-асрорини биладиган юқори малакали мутахассислар тайёрлаб бўлмайди. Ахир, ҳар йили палак сўлиши ҳамда унсимон шудрингдан қовуннинг озмунча қисми нобуд бўлиб кетаётганлиги сир эмас-ку. Шунга қарамай, олимлар бундай касалликка қарши кураш олиб боришнинг қатъий чораларини таклиф қилганларича йўқ. Қовун касалликларига қарши курашга фитопатолог, микробиолог, физиолог сингари турли профилдаги мутахассис олимларни жалб этиш зарур.

Олимлар минерал ўғит қўллашнинг илмий асосланган системасини ишлаб чиқишдан иборат яна жуда муҳим бир вазифани ҳам ҳал этишлари керак. Харидорларнинг қовун таъмини жуда камайтириб юборишга таъсир этаётган кўп миқдорда минерал ўғит солишни тақиқлаб қўйиш керак, деган овозига қулоқ солиш пайти аллақачон келган.

Ўзбек қовунининг шуҳратини тиклаш, қовун етиштиришни янада кўпайтириш — ҳал этилиши керак бўлган муҳим халқ хўжалик вазифаларидан биридир. Бу вазифани кенг миқёс ва қўламда ҳал этиш лозим.

И. МУҚИМОВ,
«Правда» мухбири.
Ўзбекистон ССР.
(«ПРАВДА», 1977 йил, 5 январь).

КОРХОНА ПЕШҚАДАМЛАРИ

Қўйлиқдаги иккинчи автомобиль ремонти заводи коллективи ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йилини яхши кўрсаткичлар билан бошлади. Корхонада социалистик мусобақа кун сайин авж олаяпти. Унда иштирок этаётган кўпчилик бригада ва ишчилар топшириқни ошириб бажаришга эришмоқдалар. Суратларда: илғор ишчилар Е. Бердиева ва М. Алиевалар тайёрланган ўринқиқлар сифатини қўздан кечиришяпти (юқорида), бир беш йилликда икки беш йилликни бажариш ташаббусига қўшилган слесарь А. Атажанян шу кунларда йилнинг сўнгги ойлари ҳисобига ишламоқда (ўртада), Раиса Яковлева бошлиқ автобуслар учун ўринқиқлар тикувчилар бригадаси мусобақада пешқадамлик қилишмоқда. Бригаданинг ўртача иш кўрсаткичи 150 процентни ташкил этмоқда. Бригадир Р. Яковлева эса ҳар куни икки нормани бажармоқда.

Б. Сафаров фотолари.

БАҲОР БУЮРТМАЛАРИ

«УЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» бирлашмасининг таъминот базалари 1977 йил экиш-тикиш мавсумига керак бўладиган қишлоқ хўжалик машиналари ва асбоб-ускуналарини жойлаштиришга киришдилар. Қорақалпоғистон ва Хоразм колхозлари ҳамда совхозларига бу йил «Т-4» маркали кучли тракторлар биринчи марта жўнатилди. Бирлашма бундай машиналарни хўжаликларга ўтган йилдагидан анча кўп етказиб беради.

Республика колхоз ва совхозлари «Ўзбексельмаш» заводида тайёрлаган 5 мингтадан кўпроқ сеялка оладилар. Корхонада бу сеялкаларга махсус қурилмалар ясалди. Бу қурилмалар туки туширилган чигитларни уяларга белгиланган миқдорда экиш имкониятини беради.

Қишлоқ мелиораторлари янги насос станциялари оладилар. Бу насос станцияларини бир суғориш манбаидан иккинчисига осонликча кўчириб ўтказиш мумкин. Бу йил хўжаликларга «ВК-1,2» маркали канал тозалайдиган машиналарнинг дастлабки туркуми жўнатилди. Бу машиналарни ишлаб чиқариш «Андижанирмаш» заводида йўлга қўйилган. Машина хўжалик ичкарисидаги энг тор каналларда ҳам ишлай олади. Бундай каналлар илгари қўлда тозаланар эди.

МАШИНАНИНГ УМРИ ҚАНЧА?

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг ўнинчи беш йиллик (1976—1980 йиллар) планида шундай деб ёзилган: «Автомобилларнинг техникавий даражаси, сифат ва ишлатиш кўрсатгичларини анча оширилсин... Автотранспорт воситаларининг пишиқлигини янада ошириш ва ресурсини кўпайтириш, уларга кўрсатиладиган хизматнинг сермеҳнатлигини камайтириш ишлари давом эттирилсин».

Шундай савол туғилади: автомобиль қанча вақт иш бера олади? Ҳар бир автомобилчи бу саволга ўзича жавоб беришга уринади, ўз ҳамкасбларига, конструкторларга мурожаат қилади, журналларни титкилайди. Кўпчилик эса бу саволга керакли жавоб ололмай, янги машиналарни сотиб олади, ўз хизмат муддатини охиригача ўтай олмаган машиналарни эса бошқа кишилар қўлига топширади, аммо юқоридаги савол унинг учун жавобсиз қола беради. Автомобилнинг умри ҳақидаги масала ана шундай. Унинг хизмат қилиш муддати бундан бўён узая борадими? Автомобилсозлар бу ҳақда қандай фикрдалар?

Жаҳондаги автомобиль заводлари ҳар йили 30 миллионга яқин машина ишлаб чиқаради, айни вақтда ҳар йили тахминан 15 миллион ишдан чиққан машина металл чиқиндилар қаторига қўшилади. Машиналар кўпайган сари «ўлик» машиналар сони ҳам ортиб боряпти. Дунёда энг кўп автомобилга эга бўлган Америка Қўшма Штатларини олиб кўрайлик. Бу мамлакатда 124 миллион машина бор, америка автомобиль заводлари ҳар йили 10—11 миллион машина ишлаб чиқаради, аммо шу билан бир вақтда ҳар йили 6 миллиондан ортиқ машина металл чиқинди бўлиб қолади. Фақат Нью-Йорк кўчаларида бир йил давомида авариядa учраган ва ишдан чиққан 100 мингга яқин автомобиль қолиб кетади.

Хўш, машинани тайёрлаш вақтида унинг узоқроқ муддат ишлашини олдиндан белгилаш мумкин эмасми?

1973 йилда Франкфурт-Майндаги халқаро кўргазмада Ғарбий Германиянинг «Проше» фирмаси тажриба учун чиқарилган бир машинани намойиш қилди. Мутахассислар ҳисобига кўра, унинг хизмат муддати 300 минг километр йўл босишга мўлжалланган.

Автомобиллар энг кўп бўлган мамлакатларда (АҚШ, Япония, ҒФР, Англия, Франция, Италия) машиналар йилига 10—16 минг километр йўл босиб, рўйхатдан чиқариб юборилмагунча 6 йилдан 11 йилгача хизмат қилади, яъни 100— 150 минг километр юришга улгуради. Бунда машинанинг мустаҳкамлиги аввало кузовининг мустаҳкам лигига боғлиқ бўлиб, одатда кузов занглагач, машинанинг бошқа қисмларига нисбатан тезроқ ишдан чиқиб қолади.

Шундай бошқа бир фикр бор: автомобиль техникаси юксак даражада ривожланган сари, унинг моделлари машина ишдан чиқмасданоқ эскириб қолади. Шунинг учун ҳам, дейишади айрим мутахассислар, шундай бир машина конструкциясини яратишга уриниш керакки, бундай машина 15—20 минг километр йўл босганидан кейин, яъни бир-бир ярим йил ишлатилганидан сўнг, унинг барча қисмлари бир хилда эскириб машинани металл чиқиндига қўйиш мумкин бўлсин. Шу хилдаги машиналар ишлаб чиқаришдан манфаатдор бўлган фирмалар эса бу ҳолда узел ва агрегатларни бўлакларга бўлиш, алмаштириш, ремонт қилишга хожат қолмайди, деб ўйламоқдалар. Шунинг натижасида техника хизмати кўрсатиш станцияларини тутиб туришга кетадиган харажатларни қисқартириш мумкин.

Аммо автомобилсозликнинг ривожи бунинг аксини кўрсатмоқда. Бундан 40 йил муқаддам оммавий моделлардаги машиналар ҳозирги вақтдагига нисбатан тахминан икки ярим баравар кўп вақт давомида капитал ремонт қилинмай хизмат қилган. Мутахассислар ҳозир ҳам ана шу даражага қайтишга уринаётганликларини айрим фактлар кўрсатиб турибди. Жаҳондаги қарийб ҳамма автомобиль фирмалари жумладан, совет корхоналари ҳам худди шу йўналишда тинимсиз иш олиб бормоқдалар.

Масалан, совет корхоналарида чиқарилаётган енгил автомобилларда шундай бир двигателлар ўрнатиш кенг тарқалганки, ремонт пайтида улар цилиндрларининг гильзаларини осонгина алмаштириш мумкин. «Запорожец», «Москвич», «Волга»га шундай двигателлар ўрнатилган. Айни вақтда машиналарнинг энг муҳим деталларини ишлашда мустаҳкам материаллардан, айниқса кузовни ишлашда пластмасса деталлардан кенг фойдаланилмоқда. Масалан, «Волга» машинасида хизмат муддатини энг кўп белгилайдиган ва энг кўп қимматга тушадиган қисми бўлган кузов 250 минг километргача йўл босиш имконини беради. Бу факт эндиликда совет автомобилчиларини ортиқча ҳайратга солмайди, ҳам.

Машиналар моторининг хизмат муддатини ошириш билан боғлиқ бўлган яна бир муҳим ишни айтиб ўтайлик. Шу беш йилликда Ярославль мотор заводи дизелларининг хизмат муддатини 10 минг соатга етказишни мўлжалламоқда. Оммавий машина ишлаб чиқарилаётган бошқа фирмалар ҳали бундай мотор ресурсини билишмайди. Шу нуқтаи назардан Москвадаги Лихачев номли автозаводнинг тажрибаси диққатга сазовор. Корхона илмий-тадқиқот ташкилотлари ва автотранспорт корхоналари билан кўп тарафлама шартнома тузиб олган. Мутахассислар бригаликда ишлаб, ЗИЛ маркадаги юк ташувчи машиналарнинг капитал ремонтсиз 300 минг километргача йўл босишини таъминлашга интилмоқдалар.

Бу рақамни атайлаб мақоланинг охирида келтирдик, негаки «Порше» фирмасининг бошлиғи Эрнест Фурманн худди шундай кўрсаткичга эришишни орзу қилмоқда. Бизнинг мамлакатимизда эса машинанинг ана шу муддат хизмат қилишини таъминлаш реал мақсадга айланган. Ана шунда мамлакатимиз халқ хўжалиги учун миллионлаб сўм тежалади, 10 минглаб ишчи кучи озод бўлади.

Ана шу маррага энг яқин вақт ичида яқинлашиш имкони бор. Янги материаллар, янги ишлаб чиқариш методлари, соҳасида ишлаётган металлургларг, технологлар, кимёгарларнинг кейинги вақтда амалга ошираётган ишлари бунда ёрдам беради.

Лев ШУГУРОВ,
Инженер, СССР автомобиль спорти федерациясининг аъзоси. (АПН).

ЙИЛ БОШИДАНОҚ ГРАФИКДАН ЎЗИБ КЕТИШМОҚДА

БЕЛГИЛАНГАН пландаги етишта ўрнига тракторлар учун тўқсонта сурма орқа мост йиғилди. Тошкент агрегат заводида коммунистик меҳнат механика-йиғув цехи коллективи янги йилнинг биринчи иш кунида ана шундай натижага эришди. Бу маҳсулот Ўзбекистон пойтахти тракторсозларига етказиб берилади.

31 декабрь куннёқ пландан ташқари етказиб берилган узеллар учун деталларнинг 30 та комплекси тайёрлаб қўйилган эди. И. Сенюк ва А. Валиханов мастер бўлган бригадалар алоҳида ибрат кўрсатди. 3 январь куни эрталаб эса йиғув участкасига механика участкасидан заготовкаларни узатадиган конвейер ишга туширилди. И. Малахов мастер бўлган смена ишга киришди. Ишчилар аниқ ва тез меҳнат қилишди. Куннинг ўртасидаёқ тракторларнинг орқа мостларини чиқариш плани ортиғи билан бажарилиши равшан бўлиб қолди.

Бунга беш йилликнинг биринчи йилида цехда амалга оширилган бир қанча ташкилий-техникавий тадбирлар туфайли муваффақ бўлинди. Ускуналар анчагина рационал жойлаштирилди, бу деталларни цехларнинг ичкарисида ташишга кетадиган вақтни қисқартирди. Картерни йиғадиган механизациялаштирилган линиядан деталларни ювиш ва қуритиш учун конвейер ўрнатилди. Кўпгина участкаларда универсал ускуналар махсус агрегатлар билан алмаштирилди. Шунинг натижасида станокчиларнинг меҳнат унумдорлиги анча ўсди.

Тошкент агрегат заводининг маҳсулотига мамлакатдаги ўнлаб қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарида талаб катта. Корхона коллективи бу йил ўтган йилдагига нисбатан қарийб 250 минг сўмлик маҳсулотни кўпроқ реализация қилишни мўлжаллаб турибди.

БЎЛАЖАК МУТАХАССИСЛАР

Олмаликдаги 41-ҳунар-техника билим юртининг деярли барча битирувчилари «Алмаликсвинецстрой» трестига йўл оладилар. Билим юрти билан трест ўртасида азалдан дўстона алоқалар ўрнатилган .Ишларни шонли қурувчиларимизнинг муносиб ўринбосарлари қилиб тарбиялашда билим юрти маъмурияти ҳамда ишлаб чиқаришда илғор бўлган мураббий коммунистларнинг хизмати катта.

— Билим юрти 22 йиллик меҳнат фаолияти давомида минглаб мутахассислар тайёрлади, — дейди партия ташкилотининг секретари В. Калашников, — «Алмаликсвинецстрой» трестида меҳнат қилаётган ишчиларнинг учдан бир қисми шу билим даргоҳида тарбияланган. Кечаги талабаларимиз бугун донгдор ишчилардир. Улар орасида машҳур бунёдкорлар анчагина. Шу билим юртини битириб чиққан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Низом Розиқуловни бугунги кунда Олмаликда танимайдиган киши йўқ.

Бу ерда 11 касб бўйича мутахассислар тайёрланади. Уларнинг ҳар бири назарий билим олиш билан бир вақтда бевосита ўз мутахассислигига тааллуқли бўлган участкаларда ишлаб чиқариш практикаларида бўлиб, амалий тажриба тўплайдилар. Шу кунларда ишлаб чиқариш мастери М. Феделш раҳбарлик қиладиган 30 кишидан иборат бўлгуси дурадгорлар, Л. Чернявская бошчилик қилаётган электр пайвандчилар трестида ишлаб чиқариш практикасини ўтамоқдалар.

О. ХУШНАЗАРОВ.

ЯНГИ ЙИЛДА ЯНГИ ЦЕХ

ЧИРЧИҚ. «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирламасида заҳ азот кислота ишлаб чиқарувчи янги цех установкалари синаб кўрила бошлади.

Янги цехдаги агрегат қуввати жиҳатидан мамлакатда энг катта агрегатлардан ҳисобланади. Машина ғоятда тежамли бўлиб чиқди. Чунки ундаги реакция иссиқлик энергияси атмосферага чиқарилмай, ундан технологик мақсадларда фойдаланилади. Бинобарин, кислота арзонга тушади. Агрегатнинг яна бир хусусияти шундаки, қуввати катта бўлгани ҳолда сувни оз ишлатади, чунки ишлатилган суви тозаланиб яна ишга солинаверади.

Энди химиклар азот кислота ишлаб чиқаришни батамом автоматлаш ҳисобига хизмат ходимларини қарийб уч баравар қисқартиришлари ва бўшаган ишчиларни бошқа зарур соҳаларга йўллашлари мумкин бўлади. Янги агрегат иш унуми жиҳатидан ҳозир ишлаб турган цехдаги 22 установкадан ҳам ўзади. Азот кислота «Электрохимпром»нинг янги аммиакли селитра цехида ишлатилади, бир қисми мамлакатнинг турдош корхоналарига ортиб жўнатилади.

(ЎзТАГ).

Республика Автомобиль транспорти министрлигига қарашли Тошкентдаги 8-эксперименталь-ремонт заводи коллективи юк автомашиналари двигателлари деталларини қайтадан тикламоқда. Бу муҳим ишни тез ва сифатли бажаришга корхона ветерани термист Юсуф Йўлдошевнинг муносиб ҳиссаси бор. У топшириқни доим ортиғи билан бажармоқда.
И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

Дунё овози
чет эл хабарлари

ҲИНДИСТОНДА НАШР ЭТИЛДИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистонда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг танланган нутқлар тўплами нашр этилди. Ғарбий Бенгалиянинг «Маниша грантҳалайя» нашриёти чоп этган бу тўпламда Л. И. Брежневнинг нутқлари бор. Бу нутқларнинг кўпи Совет-Ҳиндистон муносабатларига таалluқли бўлиб, ҳар икки мамлакат ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тинчлик иши учун катта аҳамиятга молик эканлигини кўрсатиб беради.

Тўплам чоп этилиши муносабати билан «Калантар» газетаси қуйидагиларни ёзади: Л. И. Брежневнинг тинчлик ва кескинликни юмшатиш йўлидаги курашга шахсан қўшган жуда катта ҳиссаси ва унинг ҳар бир нутқи янги жаҳон урушининг бошланиш хавфини йўқотишни кўзда тутган чуқур ва самимий истак руҳи билан суғорилган.

ПОРТУГАЛИЯ КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ТАЛАБИ

ЛИССАБОН, 5 январь. (ТАСС). Интерсиндикал ва бошқа бир қанча касаба союзларидан иборат касаба союз арбоблари делегацияси революцион кенгашга мамлакатдаги икки юз касаба союз бирлашмаси номидан талабнома топширди. Бунда касаба союз бирлашмалари Португалия конституциясида кўрсатилмаган касаба союз взносини олиш тартиби тўғрисида яқинда ҳукумат маъқуллаган қонунни эътироф этиш талаб қилинади.

Интерсиндикал миллий секретариати вакилининг айтишича, революцион кенгаш аъзолари касаба союзлари делегациясининг талабига эътибор билан қараганлар. Португалияда демократияни ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш ишида меҳнаткашлар билан ҳарбий демократлар ўртасида ҳамкорлик қилиш зарурлиги, шунингдек мамлакат олдида турган проблемаларни ҳал этишда касаба союз ҳаракатининг иштироки ғоят муҳим эканлиги тан олинган.

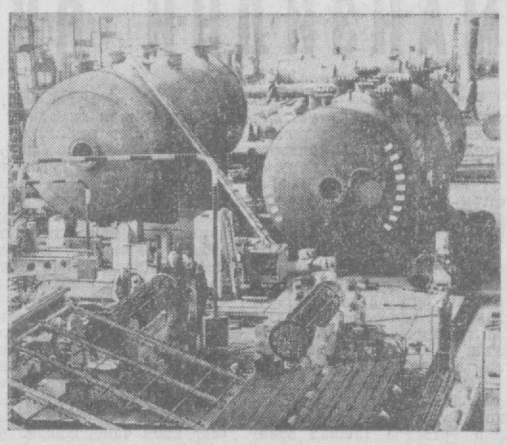

Германия Демократик Рес публикаси Гримм (Лейпциг округи) химия машинасозлиги корхонасининг маҳсулоти Совет Иттифоқида, бошқа социалистик мамлакатларда ҳам яхши маълум. Нефть таркибий қисми бўлган бу водда ишлаб чиқарилади: Суратда корхона участкаларидан бирини кўриб турибсиз.

АДН—ТАСС фотоси.

СОЦИАЛИЗМ ҚУРАМИЗ

ЛУАНДА. (ТАСС). Анголa Халқ Озодлик ҳаракати (МПЛА) Марказий Комитетининг секретари Лусиу Лара «Жомар» ёғочсозлик корхонаси ишчи ва хизматчилари ҳузурида нутқ сўзлаб, биз конкрет ишлар билан мамлакатимизда социализм қурамиз, деди. Янги жамиятнинг иқтисодий негизини қисқа муддатда барпо этиш учун мамлакатимиз меҳнаткашлари энг кўп куч-ғайрат сарфлаши лозим.

Янги Анголанинг жуда катта сиёсий, иқтисодий ва социал вазифаларини ҳал қилган чоқда, деб таъкидлади Л. Лара, МПЛА аъзолари, бутун ангол халқи ўртасида сиёсий-тарбиявий ишни кучайтиришга алоҳида эътибор берилиши лозим. Шу мақсадда идеология ходимларини тайёрлаш юзасидан партия мактаблари ташкил этилади.

Мамлакатни иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришга, деди МПЛА Марказий Комитетининг секретари, малакали миллий кадрларнинг етишмаётганлиги ҳалқит бермоқда. У шу муносабат билан маориф системасини республика иқтисодий ривожланиш эҳтиёжларига мослаштириш зарурлигини кўрсатиб ўтди. Анголанинг олий, ўрта ва махсус ўқув юртлари ҳозирги замон техникаси ва ишлаб чиқаришини яхши биладиган кишиларни етказиб бериши керак.

Ж. КАРТЕРНИНГ ҚАРОРИ

ВАШИНГТОН, 5 январь. (ТАСС). 20 январь куни ўз лавозимини бажаришга киришадиган АҚШнинг бўлғуси президенти Ж. Картер янги ҳукумат министрларидан ва юқори мартабали бошқа амалдорлардан ўзларининг молиявий ва мулкий аҳволи тўғрисида батафсил маълумот беришларини талаб қилди. Шу шахсларнинг хизмат вазифаларини ижро этишига таъсир қилиши мумкин бўлган барча молиявий манфаатларни тугатиш вазифаси уларнинг зиммасига юклатилмоқда. Улар президентликнинг бутун 4 йиллик муддати мобайнида ўз лавозимларида қолиш юзасидан мажбуриятни ҳам имзолашлари лозим (президентнинг ўзи улардан бирон кишини истеъфога чиқаришга қарор қилмайдиган бўлса).

Обзорчилар Картернинг бу қарорини янги президентнинг сиёсий ва молиявий жанжалларнинг такрорланишига йўл қўймасликка интилиши сифатида баҳоламоқдалар, илгари АҚШнинг таниқли давлат арбоблари ана шундай жанжалларга бир неча бор дуч келган эдилар.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

БОННН. Ғарбий Германия тўқимачилик саноатининг корхоналарида ўтган йили 10 мингдан кўп иш жойи тугатилди. Шу тармоқ корхоналаридаги аҳволга бағишлаб Хоф шаҳрида бўлиб ўтган конференцияда шу ҳақда маълум қилинди.

ЖАЗОИР. Жазоир Халқ Демократик Республикасида 1976 йилда 50,1 миллион тонна нефть қазиб чиқарилди. Бу эса 1975 йилдагига қараганда 9 процент кўп.

КИТО. Ўтган йили Эквадорда йирик заминдорлардан 66 минг гектар ер мусодара қилиниб деҳқонларга берилди. Маҳаллий доиралар бунга Эквадорда амалга оширилаётган ер ислоҳотини тезлаштиришни талаб қилаётган мамлакатдаги ерсиз деҳқонлар ва барча прогрессив жамоатчиликнинг талабасидир, деб баҳо бермоқдалар.

(ТАСС).

ХХР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ ВАКИЛИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ПЕКИН, 5 январь. (ТАСС). ХХР ташқи ишлар министрлигининг вакили ТАНЮГ агентлиги мухбирининг саволига қайтарган жавобида чет эл матбуотининг «Хитойдаги бир қанча вилоятларда ғалаёнлар рўй берди» деган хабарини рад этди ва бундай хабар «асоссиз» эканлигини билдирди.

Бу ерда тахмин қилишларича, яқинда Лондон газеталарида пайдо бўлган хабарлар ана шу раддияга сабаб бўлган. Бу хабарларда Хитойдаги 29 вилоятнинг ўнтасида тартибсизлик рўй берди, деб қайд қилинган эди. «Дейли телеграф» газетасининг Пекин мухбири Хэбэй вилоятининг Пекиндан 130 километр жанубда жойлашган асосий шаҳри Баодинда тартибни тиклаш учун бу ерга армия қисмларини юборишга тўғри келди, деб ёзган эди.

МАКТУБ

Василий БЕЛОВ

ҲИКОЯ

Пичан ўрими туфайли қишлоқ кимсасиз. Фақат сертупроқ йўлни тўзғитиб юрган товуқларгина ҳаёт асари борлигидан дарак беради. Тушлиқда ҳаво айниқса иссиқ ва атроф жимжит. Қишлоқ кўчасидан ўтиб борарканман, ён томондаги ёғоч уйнинг омонат деразасидан бир овоз эшитдим. Ўтирлиб қарадим.

— Кимнинг боласисан, айланай?

Айтдим. Аёл диққат билан эшитди ва завқ билан тилини танглайига теккизиб қўйди.

— Яхши йигит экансан.

— Ҳмм...

— Айтчи, саводинг борми?

— Борга ўхшайди. Нима эди?

— Хат ёзиб берардинг.

Бу хил илтимосдан бироз эсанкирагандек бўлдим. Ўйлаб туриб сўрадим.

— Хатми?

— Ҳа.

— Кимга?

— Архандельскийдаги эгачимга-да.

—Модомики эгачиси бўлса...» — деб ўйлаганча зинапоядан оҳиста судралиб юқори кўтариламан.

Командировкалар тақдирнинг қайси кўчаларига олиб кирмайди, кишини.

Уй озода ва салқин бўлиб, полга чиройли шолча тўшалган эди. Кексалигига қарамай жуда бардам аёл менга раҳматлар ёғдириб, бугун пичан ўримга қаерга борганн ва пирожка нима қўшиб пишираннини тушунтирди. У менга белидаги оғриқ ҳақида, кейин молга келиши керак бўлган қисир сигири ҳақида, сигирнинг ҳар қандай тертни емаслиги, чунки ҳозирги замон сигирлари «олий маълумотли» бўлиб кетганлиги тўғрисида қиноя қиларди.

— Самовар қўяйми, ёки шўрва ичасанми?

— Нима десам экан...

Бирданига хўшёр тортиб чой ва шўрвани қатъий рад этдим. Лекин кечиккан эдим. Столга ўтиришга тўғри келди. Шўрвани сузмасликка уни зўрға кўндардим. Қатлама, пироглари ўтган йилги тузланган қўзиқорин билан истар-истамас ейишга тўғри келди. Пирог коашаб туриб авторучкани синаб кўрдим. Аёл менга конверт, ўқувчилар дафтари ва сиёҳли қалам берди. Ўтиб олдим:

— Хўп, нимадан бошлаймиз?

— Нимадан бўларди, бир бошдан бошлай қолда, айланай.

— ?

— Ҳаммом яхши қизийди, сигир кўп сут беради, деб ёз.

Довдираб бўйнимни қашлаб қўяман.

— Бу... ҳалиги... исмишарифингиз нима?

— Григорьевна, айланай биринчи кунданоқ Григорьевна бўлганман.

—Ундоқ бўлса Григорьевна, соғинчилик саломдан бошласакмикан, ёки?

— Саломдан бошлаймизда, айланай, соғинчилик салом, деб ёз. Ахир, сен аввал ҳеч хат ёзмаганмисан? Анови Минька менга мактуб ёзиб берса бор-ку, бирам силлиқ, бирам маъноли чиқардики, асти сўрама. Ҳар бир сўзи узукка нўз қўйгандек ярашиб турарди.

— Қайси Минька?

— Анови Нюркани ҳамсоясининг ўғли. Олтинчи синфга ўтди, менинг ҳамма хатларимни ўша ёзиб берарди. Ҳозир икки ҳафтадан буён лагерда. Айтишларича карнай билан ухлатишаб, карнай билан уйғотишаркан. Нюрканинг ўзи бўлса эри билан ажралиб, сўққа бош бўлиб қолганига беш йилдан ошди. Эри ўрмон хўжалигига бориб ишларди, ўша ерда кўзга яқинроқ қандайдир бир қиз билан топишиб, ақлдан озиб кетди. Бошимни кессанглар ҳам, бу хотиндан ажралмайман, дебди яшшамагур. Кўрдингми думи шилталарни! Аввалари шундай қилишсин эди-чи. Э, ҳозирги хотинлар эркак деб ҳеч нарсадан тап тортишмайди. Ўзингни ойланг борми?

— Бор.

— Болаларинг ҳам кўпми?

Вой худойимей, ҳамма нарсани билишни истайди-я! Бунинг устига ўзи ҳақида ҳеч нарсани яширмайди. Аксинча Григорьевна ўзининг ҳар бир жумласини иложи борича замонавийроқ қилиб ифодалар, мумкин қадар кўпроқ ахборот беришга ҳаракат қиларди. Бу борада уни мен ҳам айблай одмасдим.

— Хўп, яхши, — дедим унинг сўзини бўлиб жиддий оҳангда, — мен шундай деб бошлайвераман: «Кечки, ёки эрталабки салом...»

— ...Ассалому-алайкум қиммати эгачим, — деб бош қимирлатиб менинг сўзимни давом эттирди, — Людмила Степановна, яна сенинг оилангга, шахсан ўғлим Коляга, қизим Валяга, ҳамда Люся ва Витяга, ҳамда Валянинг эри Павел Степановичга, Естафий укамга соғинчилик саломлар бўлсин.

— Тўхтанг! — Мен нуқта ва вергулларни ўз ўрнига қўйишда адашиб кетмадимикан, деб қўрқдим, — Коля кимнинг ўғли, сизникими, эгачингизникиними?

— Мен бола кўрмаганман, айланай, мен шўрлик эрим билан ҳаммаси бўлиб бир ҳафтагина яшаганман. Қулоқлаштириш даврида уни серёгин ўлкаларга олиб кетишди.

— Демак, Коля эгачингизнинг ўғли.

— Эгачимники.

— Эгачи деганингиз укангизнинг хотиними? — мен қон-қариндошчиликдаги чалкашликни аниқлашга ҳаракат қиламан. — Естафий Григорьевичнинг хотиними, ахир?

— Шундай! Лекин дастлаб у бошқа қишлоққа турмушга чиққан эди. Николай унинг биринчи эридан. У ҳам ёмон одам эмас эди, ёмон дейишга тилим ҳам бормайди. Уруш бошланиши билан уям дўзахнинг оловига ўзини урди. Ўшанда бизларнинг Есташка ёшгина йигитча бўлиб, гармон сотиб олган эди. Людмиланинг атрофига ўралашиб қолди. Жирканиб кетдим. Тўғриси Людмиланинг кўзларини ўйиб олишга ҳам тайёр эдим. Бир куни пичан ўримида Людмила мени ҳоли топиб, шундай деб қолди: «Ҳой қизгина, менга қулоқ сол. Уканг Есташкани қўлоғини чўзиб қўй. Яхшиликка менинг деразам олдида камроқ ўймалашсин. Мен, дейди, ўз эримни ҳар минут, ҳар соат кутиб турганимда, у ўз гармони билан бошимни камроқ қотирсин. Мени эл-юрт олдида шарманда қилмасин». Ўшанда мен уни шундаям саваладимки, бу хил савалашни етти ўхлаб тушида ҳам кўрмаган.

— Кимни?

— Есташкани-да.

— Ахир у ўшанда бўй етиб қолган бўлса,— дедим ишонқирамай, — капкатта йигитни...

— Кап-катта бўлса нима. Отамнинг қўлида ўсдик, отамдан қўрқарди. Отам билан ойим вафот этишган, уй бошқаришни ўз қўлимга олгандим. Шунда мен у виждонсизни талтайтириб юборган эканман...

— Тийилдими?

— Вақтинча қуюлгандек бўлди. Шунда Людмиланинг жуфти ҳалоли фронтдан қайтди. Бир кўкрак нишон, денг, пашша қўнишга бўш ўрин йўқ. Эл оғзига элак тутиб бўлмаскан айланай. Бизнинг Есташкани Людмила атрофида ўралашганини унга айтиб қўйишибди. Эркак эркак эканда, қаттиқ рашк қилди. Людмила, менинг ҳеч қандай айбим йўқ, софман, мусаффоман, деб қанчалик ялинмасин, барибир эри уникида тунамади. Хотинини икки-уч марта қаттиқ дўпослади. Шўрликнинг кўкармаган ери қолмади. Людмила эрига, мен сенга ҳамма гапни очиқойдин айтсам-у, яна сен мени нега урасан, деди. Шундан кейин у эрининг қасдига, байрам куни кўчага чиқиб Есташка чалган қўйга узоқ рақса тушди. Рақса туша-туша, энг охирида Есташкани қўлтиқлаб олди-ю... э, айланай, ўшанда уят ва шармандаликдан шундай ҳолга тушдимки, асти сўрама. Ер ёрилмади ерга кириб кетсам. Ўрагим сиқилиб, ҳамма нарса кўз олдимда айқаш-уйқаш бўлиб кетди. Людмиланинг эри қизга ўғланди. Есташка бўлса бир кун ўтди келмайди, икки кун ўтди келмайди. Кейин одамлардан эшитсам тўйга тайёргарлик кўраётган экан. Ўшанда мен ҳам анча жаҳлдан тушиб, кўнглим ўтиришни тусаб қолган эди. Ҳамма ишнинг яхшиликка битганига нима етсин, тўйга мен ҳам бордим. Ҳалиям ёдимда, Есташка яхшигина ичиб олганди. Людмила бўлса, эсимда шундай деб қўйлаган эди: «Уруш даври айш қилмадим бегона эркак билан, садоқатим парчалади ёр қопқора юрак билан». Улар қонун қоидаси ҳаёт кечира бошлашди. Одамлар оғзида бўлса ҳамон ўша беъмани гап. Шунда улар куч-кўронларини кўтаришиб Архандельскийга жўнаб кетишди.

— Бу Валя деганингиз Естафийдан бўлган қизми? — деб сўрадим.

Григорьевна завқ билан кулади.

— Ҳа. Ҳозир Валянинг ҳам ўз қизи бор, яқинда ўғил ҳам кўрибди, отини Витя қўйишибди. Валянинг ўзи институтни битирган, унинг эрини оти Паша. Улар онадан икки оғайни бўлиб, ўша ернинг тўғдибитдиси экан. Паша машинага ўқиган, акасини, укасини партейний ташкилотда ишларкан. Ана энди мени меҳмондорчиликка чақиришяпти, ҳозир меҳмонга бориш татийдими, айланай: ёзда пичан ўриш керак, қишда бўлса сигирни бировнинг қўлига ташлаб кетгим келмайди.

— Шундай...

— Саломатлигим анча яхши, ҳамма дардларим бардам еди, деб ёз. Пичан ўримига югураман, осмоннинг тайи тещилиб намгарчилик бошланса ҳаммомни қиздираман, қисир сигирни соғиш...

— «...қисир сигирни соғиш». Яна, давом этинг!

— Посилкани олдим. Естафей, сен баҳорда балиқ овлашдими, деб сўрабсан. Ҳа Сеня Иванушков ўн пудча зоғора тутди, яна Тайсья дамбал ўлди... Толька Озерков келгинди мол дўхтир қизга ўйланди, Василий Потаповнинг келини эгизак тўғди. Биттасининг отиниг— Ангелина, иккинчисини — Вова, деб қўйишди. Самоварчи аёл ҳовлисини Осипга сотди, ўзи қуёви Олешка Теплийникига ўтиб яшамоқда, қизи билан ҳар куни итмушук. «Қариялар уйи»га бориб текин атала ичишга тайёргарлик кўряпти. Яна нимани унутдим-а?

Нафасимни ростлаб олдим.

— Ҳамма янгилик шу. Ҳа, яна айланай, меҳмонга келишларини сўраб ёз. Ҳозирча сигир сут бериб турибди, яна келишга бироз пичанга қарашишади. Ёздингми?

— Ёздим.

— Бу ёруғ оламда Сиздан бошқа кимсасиз, ёлғиз қолган Полинарья.

Кўчқор сўлиш олади, кўзлари ёшланади. Мен ёзганларимни ўқиб берибман.

— Қалай? — деб сўрадим.

— Вой, яхши айланай, тузуккина ёзибсан, бундан ортиқ ортиқ. Ҳай айтмоқчи адресни ҳам ёздингми, айланай?

Аёл осиғли саватдан ўнтача тухум олиб, хизмат ҳаққи деб менга тутқазмоқчи бўлди. Узимни йўқотиб қўйдим, унинг таклифини рад этганимдан у қаттиқ ҳаяжонга тушди.

— Ёки сен учун ҳаммом қиздирайми?

— Йўқ, раҳмат.

— Барака топ, айланай, мушкулимни осон қилдинг. Тўхтачи сен Аким Ивановичнинг қуёви эмасми?

— Йўқ, Акимнинг қуёви эмасман.

Мен сафар халтамни олиб хайрлашдим ва зинапоядан тушдим, аёл бўлса қўлларини ҳаворанг пешбанди остида қовуштирганча мени кузатиб, эшик олдида узоқ туриб қолди. Менга бўлса, яқин орада ёзган хатимни узоқ «Архандельский»да олиб ўқишларини ўйлаш жуда кўнгилли эди.

Н. Аминов таржимаси.

ЧИЛИЧАСИГА «АДОЛАТ»

Кубанинг «Гранма» газетасида Чилидаги вазият ҳақида мақола босилиб чиқди. «Новости» матбуот агентлиги ана шу мақолани бироз қисқарган ҳолда ўқувчилар эътиборига ҳавола қилади

Ғарбий информация агентликлари қуйидаги хабарни кенг кўламда эълон қилдилар: Чили фашистлари ҳарбий хунтаси бир группа сиёсий маҳбусларни озод қилди. Бироқ, агентликлар атайлаб, Пиночет тузуми деворлари орқасида ҳамон минглаб чилиликлар азоб чекишаётганлиги ҳақида сукут сақлашди.

1973 йилнинг 11 сентябридан, яъни мамлакатда давлат тўнтариши рўй бергандан буён Чилида террор ва адолатсизлик ҳукм сурмоқда. Қамалганлар сони 180 минг кишидан ошиб кетди. Уларнинг фақат 20 мингигина ҳарбий трибунал олдида жавоб бердилар. Шу ўринда ўз-ўзидан қуйидагича савол туғилади: бу маҳбусларнинг айби нимада?

Сальвадор Альенденинг қонуний ҳукумати даврида Чилида Олий суд мавжуд эди. Маълумки, бу суд ўнг кучлар назорати остида бўлиб, халқ бирлигининг прогрессив тадбирларини амалга оширишга ҳар томонлама тўсқинлик қиларди. Мамлакатда давлат тўнтариши содир бўлгач, ана шу суд раисини тез-тез Пиночет даврасида кўриш тасодифий ҳол эмас эди.

Бироқ, хунта ҳам суд органига ишонч билдирмади. У ҳарбий трибуналлар таъсис этиб, уларга қуролли кучлар вакилларини раҳбар қилиб қўйди.

Ҳар қандай маданиятли давлатда шундай бир одат бор: қонунни бузган ҳар бир киши судда айбига иқрор бўлиши лозим. Чилида эса бу одат бугунги кунда мутлақо тан олинмаяпти. Бундан ташқари, айбдор эмаслигини исботлашга уринган ҳар бир киши айбдор бўлиб қолмоқда. Шунинг учун ҳам қамоққа олинган 180 минг чилиликнинг 20 мингидан ташқари ҳеч бирига нотўғри муносабатда бўлинганлиги ёки қийноққа солинганлигига қарши эътироз билдиришга рухсат этилмади.

Чилида ҳанузгача сиёсий маҳбуслар қийноқларга солинмоқда. Бу ҳақда яқинда Чилида бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти комиссиясининг навбатдаги докладида айтиб ўтилди. Бундай қийноқлар ўзининг қабиҳлиги ва ваҳшийлиги билан гитлерчилар гестапоси қўллаган ёвузликдан ўтиб тушади, — шундай хулосага келинди комиссия докладида.

Мисол учун маҳбусни қумга кўмиб қўйишади. Бўғзигача кўмилган маҳбуснинг боши қуёш тафтида обдон толиқтирилгач, икки хипчин билан қулоқлари саваланади, бундай жазолашнинг номини «телефон» деб аташибди. Маҳбусни бир неча марта баландликдан пастга қараб ирғитишади, сўнг қўл ва оёқларини ҳар томонга қараб тортқилашади, ана шундай қийнов давомида маҳбус оғзида туз тиқилиб, очиқ ярасига электр токи уланади. Бундай қийнов услубини «совуқ душ» деб аташади. Яна шундай бир қийнов усули ҳам бор. Маҳбусни ҳавоси тортиб олинган нейлон қопга солиб, уни у ерда бўғилиб ўлгунча сақлаб туришади. Қотилликка яқин бўлган яна бир бошқача жазо эса, шундай амалга оширилади: жабрланган ва қийноққа солинган маҳбус устидан автомобилда юриб ўтилади.

Юқоридагилардан кўринib турибдики, Чили Пиночет тузуми даврида ҳамон қонли террор мамлакати бўлиб қолмоқда. бу ерда ҳақ-ҳуқуқ ва адолат мутлақо йўқ. Шунинг учун ҳам жаҳон халқлари бундан буён ҳам хунтанинг жиноятларини фош қилишлари, қамоқларда ва ҳарбий лагерларда азоб чекаётган барча ватанпарварларни озод этилишини талаб қилишлари лозим.

(«Гранма» — АПН).

Республика қурилишларида

ПОЙТАХТГА СУВ. Қодирия водопровод иншоотининг ишга тушган янги қувватларидан тошкентликларнинг уйларига бир кунда юз минг куб метр сув келиб туради. «Главташкентстрой», «Узбекгидроэнергострой» ва Ўзбекистон қурилиш министрлигининг коллективлари бу ердаги ишларни белгиланган муддатда тугалладилар. Бундан буён иншоот коллективи республика пойтахтига ҳар куни 1,34 миллион куб метр юмшоқ тоғ суви бериб туради. Бу сув қатъий «кўп поғонали» тозалашдан ўтказилади.

Беш йиллик охиригга бориб Қодирия водопровод иншоотининг суткалик қувватини яна ярим миллион куб метр кўпайтириш мўлжалланади.

(ЎзТАГ).

СОВУҚҚА ЧИДАМЛИ БЕДА

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимлик экспериментал биологияси институтининг селекциячилари чиқарган янги хил беда «АН-606» деб аталади. Олимлар ирсиятга таъсир ўтказиб дурагайлаш йўли билан совуққа бардош берадиган шу нав бедани чиқардилар.

Янги хил бедани суғорма бўз тупроқда тўрт-беш марта ўриб олиш мумкин. У кўкмак ва уруғлик ҳосилдорлиги жиҳатидан районлаштирилган навлардан устун туради.

(ЎзТАГ мухбири).

ЭЛЕКТР УРУҒНИ ХИЛЛАЙДИ

УРУҒ хиллайдиган электр сепаратор гектар бошига пахта ҳосилдорлиги яна 4 центнерга қадар кўтарилишини таъминлайди. Уруғлик чигит сифати яхшиланиши ҳисобига ҳосилдорлик ошади. Аппарат кондицияси юксак даражадаги тўқ уруғликларнигина хиллаб ажратади. Бундан ташқари саралаш жараёнида уруғликка электромагнит майдони таъсир этдирилади. Бу нарса ўруғликнинг биологик активлигини оширади.

Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институтининг олимлари уруғлик сараловчи шу сепаратори яратдилар. Унинг иш принципи статика ва динамика қонунларига асосланган. Уруғлик материал электромагнит майдонида айланиб турувчи барабанга солинади. Шу барабан айлантирилганида марказдан қочма куч таъсирида уруғлик вазнига қараб хилланади қўяди.

Сепаратор бир соатда 4,5 тонна чигитни хиллаб беради. Уни ишлатиш осон. Шу беш йилликда янги сепаратор республика пахта заводларида ўрнатиб чиқилмоқчи.

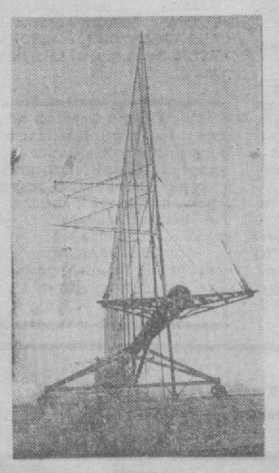

ТОЖИКИСТОН ССР. Хисор астрономия обсерваториясида Тожикистон ССР Фанлар академиясига қарашли Меҳнат Қизил Байроқ орденли астрофизика институти ионосфера лабораториясининг «Горизонт» янги илмий комплекси ишга туширилди. Суратларда: кичик илмий ходим Н. Киселев 400 миллиметрли астрографни ишлатишга тайёрламоқда (ўнгда), юксак аниқликда ишлайдиган астрономик қурилма—йўлдош фотокамераси тунги кузатишларга тайёрланмоқда (ўртада), «Горизонт» радиолокация станциясининг айланувчи антеннаси (чапда).

Р. Нетелев фотолари, ТАСС фотохроникаси.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

БИРИНЧИ ЎЗБЕК ОПЕРА-БАЛЕТИ

Алишер Навоий номли давлат академик катта театр саҳнасида «Севги қиссаси» спектаклининг премьераси кўрсатилиши ўзбек театр санъатида янги бўлган опера-балет жанрининг вужудга келганлигидан далолат берди. Унга бундан ўттиз йил муқаддам шарқнинг машҳур афсонаси асосида композиторлар Т. Жалилов билан Б. Бровцин томонидан ёзилган «Тоҳир ва Зуҳра» операси асос қилиб олинган. Бу опера Тошкентдаги Навоий номли театр саҳнасида кўп йиллар мобайнида кўрсатилди. Операдаги етакчи партияларнинг мақсадини балет санъати воситалари орқали ифодалаш, бошқа ҳамма персонажларни вокал ҳолида қолдириш, вокал билан хореографияни яхлит бир нарсага айлантириш, ҳаракатларнинг уйғунлигини таъминлаш, инсоний севгига садоқат, унинг буюк қучи тўғрисида санъатнинг икки тури синтезида ҳикоя қилиб бериш ғояси, режиссер Оқил Узоқов ва дирижер Ғани Тўлагановнинг ижодидир. Икки ёш санъат арбоби ана шундай қилинганида асар янада мароқлироқ, янада ёрқин ва эмоциональ бўлади деб ўйлашди.

Режиссер билан дирижернинг фикрини Мукаррама Турғунбоева, Ҳалима Носирова, Бернора Қориева сингари санъат усталари маъқулладилар. Шу тариқа туғилган ғояни ташаббускорлар ва уларнинг кўмакчилари рўёбга чиқаришга киришдилар. Булар орасида ажойиб совет балетмейстери, СССР халқ артисти, Ленин мукофоти ва СССР давлат мукофотининг лауреати Владимир Васильев ҳам бор эди. У М. Турғунбоева билан биргаликда етакчи партияларни хореография тилига кўчирди. Операнинг вокал қисмига ҳам бирмунча ўзгаришлар киритилди. Масалан, «Севги қиссаси» опера-балетига янги роль — Зуҳранинг онаси роли киритилди. Бу образ ҳатто ўз қизининг тарафини олишга ҳам ҳуқуқи бўлмаган шарқ аёллари тимсоли бўлиб қолди.

Бундан ташқари янги спектаклда текст ўқийдиган киши овози берилган. Саҳнада воқеалар авжига чиққан, хореографик дуэтлар пайтида залда Навоий, Фирдавсий, Муқимий ғазаллари янграйди. Бу асарларни Ҳамза театрининг артисти Светлана Норбоева ўқийди.

Бош хореографик ролларни СССР халқ артисти Бернора Қориева, Ўзбекистон ССР халқ артисти Виталий Васильев ижро этадилар. Тоҳир билан Зуҳра тўғрисидаги ўлмас қиссада Зуҳра партиясини биринчи марта ижро этган СССР халқ артисти Халима Носирова яна қатнашади. У янги спектаклда Зуҳранинг онаси образини яратган.

(ЎзТАГ).

Шаҳримиздаги «Баҳор» концерт зали ҳар куни болалар билан гавжум бўлмоқда. Мактаб ўқувчиларига қишки каникулларида бу ерда катта арча байрами уюштирилмоқда. Ўғил-қизлар ўрмондан меҳмонга келган Қорбобо ва Қорқиз билан учрашишмоқда, қизиқарли концерт номерларини томоша қилишмоқда. Суратларда: арча байрамида.

А. Тўраев фотолари.

МАНЗИЛНИ ЯҚИН ЭТИБ

Элга хизмат — олий ҳиммат. Иўловчилар узоғини яқин қилиб, пойтахтимиз аҳолисига ва меҳмонларга хизмат кўрсатишда намунали ишларни амалга ошираётган 7-таксопарк коллективи зиммадаги план топшириқларини муntазам ошириб бажараяпти. Улар ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили планини муддатидан салкам бир ой илгари — 8 декабрда ado этдилар. Планга қўшимча равишда 400 минг сўмликдан ортиқ маблағ топширилди.

Пешқадам транспортчилар «Ташпассавтотранс» бошқармасига қарашли корхоналар ўртасида ташкил этилган ўзаро социалистик мусобақада илғорлар сафида боришяпти. Ўтган квартал якунлари бўйича улар яна биринчи ўринни эгаллаб, бошқарманинг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлдилар.

— Бундай муваффақиятларнинг омили нимада?

— Бунинг омиллари анчагина, — дейди бош инженер Абдунаби Тўрақулов. — Авваламбор, биз давлат планларини ошириб бажаришга асосан ички резервларни тўла ишга солиш ҳисобига эришяпмиз. Корхонамизда машиналарнинг кўпгина эҳтиёт қисмларини тайёрлайдиган цех мавжуд. Бу цехда вентилятор тасмаси, ёриткич ойналари, втулка резинкаси, мойлагич ва бошқа шу каби майда, айни пайтда эса камёб эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилади. Цехимизда жами 75 хил эҳтиёт қисм тайёрланади.

Бош инженер шуларни ҳикоя қилаётиб, кабинети деворида осиғлиқ стендга ишора қилди. Бу стендда ана шу цехда тайёрланаётган деталларнинг намуналари қўйилган.

Коллективда ҳар бир ҳайдовчи учун, уларнинг самарали меҳнат қилишлари ва барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Таксопарк новаторлари ишлаб чиққан — қиш кунларида машина картерига солиб қўйиладиган мослама электр қуввати ёрдамида картердаги мойни совуқ кунларда музлаб қолишдан муҳофаза қилади. Маълумки, совуқда қолган машиналарнинг двигателларини эрта билан ўт олдириш анча мушкул. Мослама ана шу мушкулликни бартараф этди. Ҳайдовчи кечқурун машинасини паркка қўйганида ана шу мосламани картерга солиб, вилкани электр қувватига улаб қўяди. Эрталаб келган сменачиси эса уни ҳеч қийинчиликсиз ўт олдириб кетаверади.

Шунингдек, машиналарни ремонт қилишнинг агрегат-участка усули яхши самара бермоқда. Бу усул бўйича ҳайдовчи бузилган машинасини мазкур участкага олиб келиб, камчиликларини мастерга айтади. Бузилган деталь янгиси билан алмаштирилади ва машина йўлга чиқаверади, бекор туриб қолмайди. Бузилган деталь эса бамайлихотир, сифатли қилиб ремонтдан чиқарилади.

Таксопаркда учта колонна мавжуд бўлиб, ҳар бир колоннада 120 тадан машина бор. Колонналараро мусобақада Э. Шулятников бошлиқ коллектив пешқадамлик қилмоқда. Корхона бўйича ҳар куни пландаги 13 минг сўмлик ўрнига 14 минг сўм маблағ топширилмоқда. Бунда Ҳамдамов, Костников, Солиев каби ҳайдовчилар, Раҳимов, Орифжонов, Жумаев каби слесарларнинг ҳиссаси катта бўлаяпти. Ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилидаги салмоқли меҳнат зафарларидан илҳомланган коллектив иккинчи йилда ютуқларни янада мустаҳкамлаш, янада юқори кўрсаткичларга эришиш учун барча имкониятларни сафарбар этмоқда.

Ҳ. АЛИМОВ.

МАКТАБ КУТУБХОНАСИ

Хонага киришингиз билан тартибли терилган китобларга, деворларда эса башарият доҳийлари Владимир Ильич Ленин, Карл Маркс, Фридрих Энгельсларнинг портретларига кўзингиз тушади. Алишер Навоий, Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор, Ойбек, Мақсуд Шайхзодаларнинг ҳикматли сўзлари йирик ҳарфлар билан битиб қўйилган. Мактабда ўқувчиларнинг энг севимли масканларидан бири ҳисобланган кутубхонанинг севимлилиги ҳам шунда бўлса керак. Фақат шугина эмас. Кутубхона соҳибалари Пўлатой Ғуломова ва Дилором Восиқовалар ҳар бир ўқувчини хушмуомала билан кутиб оладилар.

— Менга янги бадиий китоб беринг.

— Менга «Еш ленинчи» газетасининг ўтган шанба сони керак эди.

— Худойберди Тўхтабоевнинг «Сариқ девнинг ўлими» китобини ўқимагандим.

Бу илтимосларнинг барчасига Пўлатой опа қониқарли жавоб қайтаради. Мактабнинг жажжи ўқувчилари учун алоҳида гамхўрлик қилинади. Биринчи ва иккинчи синфларнинг ўқувчиларига кўчма кутубхоналар ташкил этилган. Синфлардаги бу кутубхоналарга юқори синф ўқувчилари — кутубхона активлари жалб этилган. Бундан кўзда тутилган мақсад кичкинтойларда ўқишга, китобга меҳр уйготиш, уларни чиройли ва ифодали ўқишга ўргатишдир. Яқин ўтган даврда кутубхонада «Гўзаллик нима?», «Менинг севган қаҳрамоним», «Ким бўлсам экан?» деган мавзуларда суҳбат ташкил этилди. Кутубхонашини янада яхшилашда, китобларни тартибли сақлашда жамоатчи активлар З. Мирзабоева, И. Тўлаганова каби комсомоллар, М. Собиржонова, М. Мирзақориева, Д. Аҳмедова каби пионерлар муносиб ҳисса қўшишяпти. Бир сўз билан айтганда, Тошкент шаҳридаги Йўлдош Охунбобоев номли 45-ўрта мактаб кутубхонаси ишидан барча ўқувчилар миннатдор.

Н. ФАЙЗИЕВА,
ишчи мухбирлар университетининг тингловчиси.

ЧЕКИШ ЗАРАРЛИ ВА ЁМОН ОДАТ

Исмоил Зокирович яхши овқатлангандан сўнг, одатдагидек папирос тутатди ва жавондан китоб олиб қизиқиб ўқий бошлади. Кулдонда папирос кули кўпая борди. Шу зайлда китобни тугатиб, ўрнига ётди. Ярим кечага бориб, кўкракда сезилган оғриқдан уйғониб кетди.

Уни ваҳима босди. Назарида, худди кўкраги куяётганга ўхшарди. Юрак оғрига қарши дорини ичишга тўғри келди. Барибир, у эрталабгача ухлайолмади. Ўзини жуда бехол ҳис қилган ҳолда поликлиникага борди.

Врачнинг саволига «15 ёшдан бошлаб чекаман» деб жавоб берди. Кейин ажабланиб сўради: «Наҳотки кўкрагдаги оғриққа чекишнинг таъсири бўлса?».

Наҳотки чекиш шунчалик зарарли?

Ҳозирги вақтда олимлар томонидан шу нарса тасдиқланганки, одам организмининг кўпгина ички органларига биринчи галда юрақ-қон томир ва нерв системасига тамаки тутуни салбий таъсир этар экан.

Тамаки тутунидаги никотин айниқса зararлидир. Никотин қон-томир тонусини бузади ҳамда юрак уришини тезлаштиради, артериал босимини оширади. Исмоил Зокировичда худди шундай воқеа рўй берган эди. Тамакидан чиқадиган заҳарли моддалар, тутуннинг тўла ёнмаслиги натижасида ҳосил бўладиган ис қоннинг эритроцид таркибидаги гемоглабин билан бирикиб, карбоксигемоглабинни вужудга келтиради. Натижада қондаги кислород ташувчи эритроцидларнинг иш фаолияти пасайиб кетади, тўқима ҳужайраларига ва органларга кислород етишмайди. Бундан ташқари тамакининг таъсирида организм заҳарланади, бош айланади, қорин оғрийди ва йўтал пайдо бўлади.

Ёпиқ ёки кам шамолатиладиган хоналарда папирос тутинидан ҳосил бўладиган никотиннинг 50 процентдан ортиғи сақланиб қолади. Шу хонада бўлган болалар ва бошқа кишилар чекувчидан кўра кўпроқ заҳарланиши мумкин.

Инфаркт миокарди кўпроқ чекувчиларда учрайди. Мутахассис олимларнинг айтишича, никотин ҳатто қондаги қизил қон пластинкаларни бир-бирига ёпишишгача олиб келади. Натижада қон қуюқлашади. Булар, ўз навбатида, юрақдаги майда томирлар йўлини беркитиб қўяди. Оқибатда инфаркт ва инсульт, яъни миянга қон қуйилиши келиб чиқади. Бундан ташқари ўпка раки ҳам чекувчи кишилар орасида кўп учрайди.

Атоқли олим С. Боткин шундай деган эди: «Агар мен чекмаганимда яна 10—15 йил яшаган бўлардим». Ҳа, чекиш ҳар томонлама зararлидир. У соғлиқни секин-аста емира боради. Айниқса, тамаки тутуни бола психикасига ва унинг нормал ўсишига ёмон таъсир қилади ҳамда хотира сусаяди.

Оғиздаги тахирлик, бош айланиш, юракнинг тез-тез уриши ва бошқа ёмон ҳислари чекувчилар яхши билсалар ҳам, кўр-кўрона иш тутадилар.

Академик И. Павлов юқори иш қобилиятига, турмушдаги зararли одатлардан, чекиш ва вино ичишдан ўзини тийганлиги туфайли эришганлигини айтади.

Чекишни ташлаш кишининг ўзига боғлиқ. Бу одат қанча эрта тарк этилса, соғлиқ шунча узоқ сақланади. Чекишга умр бўйи курашгандан кўра, кашандаликка умуман ўрганмаслик керак!

Чекишни ташлаш қийинми? Йўқ. Бунинг учун киши қатъий иродали бўлиши лозим.

Шу йил Сочи шаҳрида чекишнинг олдини олиш ва унга қарши курашишга бағишланган биринчи Бутуниттифоқ конференцияси чақирилди. Сочиликлар, ўз шаҳарларини папирос чекмайдиганлар шаҳрига айлантиришга бир оғиздан қарор қилдилар. Бу яхши ташаббус кенг қанот ёзса қандай соз бўларди!

С. УМАРОВ,
республикада хизмат кўрсатган врач.

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

САЛОМАТЛИК КОМПЛЕКСИ

СОЧИ. «Ўзбекистон» деб аталган янги санаторий дам олувчиларнинг дастлабки группасини қабул қилди. Бу шифохона курортнинг хушманзара ерида жойлашган. Шифохона комплексида киноконцерт зали, ошхона бор. «Ўзбекистон» санаторийсида бир ва икки ўринли палаталар, кенг дам олиш заллари бўлиб, ҳамма хоналар миллий ўзбек услубида жиҳозланган. Янги шифохона айни бир вақтда 350 кишини қабул қилиш учун мўлжалланган.

(ТАСС).

БИЛДИРИШ

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги ишчи мухбирлар университети тингловчиларининг навбатдаги машғулоти бугун — 7 январь куни ўтказилади.

Ҳозир Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида кўпгина чет эллик студентлар таҳсил кўришмоқда. Улар фан асосларини пухта эгаллаш билан бирга, бўлажак мутахассисликлари бўйича илмий ишлар ҳам олиб боришмоқда. Бангладешдан серкуёш республикамизга келган йигит-қизлардан бир неча киши бу олий ўқув юртининг студентлари ҳисобланадилар.

Суратда: [чапдан ўнгга] институт ўқитувчиси В. В. Байдингер, студентка М. Аҳророва ва бангладешлик йигит Мустафа Камол Фаррухлар ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

Р. Шагаев фотоси. (ЎзТАГ).

Спорт

ҚИШДА ФУТБОЛ

Чирчиқ ва Наманган шаҳарларида мини-футбол бўйича болалар ва ўсмирлар ўртасида республика биринчилиги зонал мусобақалари давом этмоқда. Оппоқ қор билан қопланган стадионлардаги учрашувлар футбол мухлисларига манзур бўлаяпти. Намангандаги учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Фарғона» — «Наманган» — 4:4, «Андижон» — «Сурхондарё» — 1:0, «Наманган» — «Бухоро» — 3:3, «Бухоро» — «Сурхондарё» — 1:1.

Чирчиқ стадионида Тошкент шаҳар командаси билан Тошкент области футболчилари учрашишди. Тошкентлик футболчилар 5:2 ҳисобида устун келдилар. Қашқадарёлик ёш футболчилар эса Қорақалпоғистон АССР командасини 7:1 ҳисобида мағлуб этдилар.

ЖАМИЯТ ЧЕМПИОНЛАРИ

Андижонда бокс бўйича «Спартак» жамияти Ўзбекистон Совети биринчилиги учун шахсий мусобақалар бўлиб ўтди. Бунда барча областлардан келган юзга яқин «чарм қўлқоп» усталари чемпионлик унвони учун куч синашдилар.

Норасмий команда ҳисобида 57 очко тўплаган андижонлик боксчилар биринчи ўринни олишди. 38 очкога эга бўлган тошкентликлар иккинчи, 33 очко олган бухороликлар учинчи бўлишди.

ҒАЛАБА БИЛАН БОШЛАШДИ

Кўл тўпи бўйича СССР биринчилигининг зонал мусобақалари Фарғона шаҳрида ўтказилмоқда. Қизлар ўртасида бўлаётган бу биринчиликда олти команда — РСФСР, Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон, Туркманистон ва Ўзбекистон спортчилари иштирок этишмоқда. Республикамиз терма командаси турнирни ғалаба билан бошлади. Улар биринчи турда Туркманистон командаси билан учрашиб 29:18 ҳисобида ғолиб келишди. Қозоғистон — Қирғизистон учрашуви 29:14 ҳисобида тугади.

Ғолиб команда СССР чемпионатининг финал мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлади.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

8, 9 ЯНВАРЬ СОАТ 19.00 ДА

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ, ДАВЛАТ МУКОФОТИННИНГ ЛАУРЕАТИ
РАЪНОХОН НИЗОМОВА
ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ
ШАРИФ СУЛТОНОВ
БУТУНИТТИФОҚ ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИ КОНКУРСИННИНГ ЛАУРЕАТИ
КАРИМА УЗОҚОВА
ЎЗБЕКИСТОН ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИННИНГ ЛАУРЕАТИ
ДИЛБАР ФАЁЗОВА

Солистлар: Дадахон ҲАСАНОВ, Дилором ҚАЮМОВА, Фотима БАРАТОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Ойхон ЕҚУБОВА, Нодира АҲМЕДОВА, Ҳотам ҲОЖИЕВ, Мансур ХОЛХУЖАЕВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ
Музика раҳбари — Туйғун ОТАБОЕВ.

Программани — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида соат 14.00 дан, шанба ва якшанба кунлари соат 10.00 дан сотилади.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Эрталабки гимнастика. 10.30 — Мультфильмлар программаси. 11.00 — **Хазиналар ороли** (бадиий фильм). 11.25 — **Миллионлар ленинча университети.** 15.00 — Ҳужжатли фильмлар. 15.45 — Александр Прокофьев ижоди. 16.25 — **Барабанчининг тандири** (бадиий фильмнинг 3-серияси). 17.30 — Москва ва москваликлар. 18.00 — **Биздан ҳам яхшироқ бажарі** (ГДРдан олиб кўрсатилади). 19.00 — Янгиликлар. 19.15 — Мультфильм. 19.35 — В. Моцарт. 39-симфония. 20.00 — Бизнес оламида. 20.30 — Концерт. 20.50 — Бизнинг биография. 1926 йил. 22.00 — **«Вақт»** 22.30 — **Фигурали учиш бўйича СССР чемпионати.** 24.00 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — «Қорбобо» мукофоти учун». 12.10 **Капитан Тенкеш** (бадиий фильм, 9-10-сериялар). 13.00 — **«Уруш ва тинчлик»** (бадиий фильм, 1-серия). 18.30 — Мультфильм. 18.50 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. 19.20 — **Ўзбекистон чорвадори программаси.** 19.45 — Ахборот» 20.00 — Телетеатр О. Ёқубов. **«Улуғбек хазинаси»** (давоми). 21.00 — **Ахборот»** 21.20 — Концерт. 22.00 — **«Вақт»** 22.30 — **Уруш ва тинчлик** (бадиий фильм, 2-серия).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 7]I да **Севилия сартароши** (12.00). **Севги тумори** (19.00), 8]I да **Оққуш нўли** (12.00), **Травиата** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА 7]I да **Гулбаҳор қани?** (12.00), **Муқаддас диёр** (19.30), 8]I да **Муқаддас диёр** (12.00), **Ҳижрон** (19.30).

Кино

Подшо Пётр ҳабашни қандай уйлантиргани ҳақида қисса — «НУКУС» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (жуфт соатларда), САНЪАТ САРОЙИ, «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг кечки ва сиртқи бўлими коллективи «Олий математика» кафедрасининг катта ўқитувчиси А. Роишевга онаси **Зийра СОИБОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

БЕҲИ

Бу ажойиб шифобахш мева қадим замонлардан бери халқ томонидан эъзозланиб келади. Ибн Сино, Гиппократ, Гофман сингари табиб ва олимлар ундан кўпгина дардларни даволашда фойдаланганлар. Беҳини пишириб, меъда, ичак, жигар, томир, буйрак ва бошқа касалликларни даволашда қўллаганганлар.

Халқ медицинасида беҳи баргидан қанд, қон босими касаллигини даволашда фойдаланилади. Бу мева барги дамлаб ичилганда кўпгина дардларга даво бўлади. Беҳи дарахтининг пўстлоғи ҳам шифобахш хусусиятга эга. Кунига уч марта бир ош қошиқдан қайнатилган пўстлоқ ичиб турилса, қон томир фаолияти яхшиланади. Еш беҳи новдалари эса томоқ, тиш, милк яллиғига даво бўлади.

Беҳи гули рахит, экзема касалликларининг давосидир.

Бундан ташқари, беҳидан турли таомлар ҳам тайёрланади. Унинг ичига асал солиб, қўрғ кўмиб пиширилгани таносил касаллигини даволашда ёрдам беради, иситмани қайтаради. Беҳи ичига думба солиб, мастава тайёрланса, ошқозон фаолияти яхшиланади. Беҳи мураббоси ҳам кўпгина шифобахш хусусиятларга эгадир.

Бу мева ўз таркибида кўпгина шифобахш моддаларга эга. Беҳининг 80 процента сув, 10,32 процента қанд, 0,4 процента азотсиз моддалар, 15,43 процента эримайдиган моддалардан иборат. Беҳи тез ҳосил берадиган ўсимлик. У яхши парвариш қилинса, уч-тўрт йилдаёқ ҳосилга киради.

ЗИРК

Бу зиравор ўсимликни қорамағиз ҳам деб юритишади. Зирк ўрмонларда, тоғлик районларда ёввойи ҳолда учрайди. Европа, Осиё ва Америкада кенг тарқалган. Таркибида глюкоза, фруктоза, турли кислоталар мавжуд. Халқ медицинасида зирк меваси билан шамоллаш, рахит, томир, жигар касалликлари даволанади, у иштаҳа очиш хусусиятига ҳам эга. Ярим литр сувда 100 грамм қора мағиз қайнатилса ва кунига бир стакандан шу эритмадан ичиб турилса, гипертония касаллигига даво бўлади. Зирк ошқозоннинг фаолиятини ҳам яхшилайди. Томир касалликларини даволашда эса унинг илдизини қайнатиб ичиш тавсия қилинади.

Бизда зирк меваси кўпинча таомлар, асосан ош дамлашда қўлланилади. Қандолатчиликда ҳам бу ўсимликдан кенг фойдаланилмоқда. Турли конфетлар, мураббо, торт сингари ширинликлар тайёрлашда зирк меваси қўл келяпти.

Республикамиз шароитида зиркнинг икки тури кенг тарқалган. Бу қора ва қизил мева берадиган зирк ўсимликларидир. Бу ўсимликни ҳовлиларда ҳам ўстириш мумкин. Қаламчадан кўпайтирса бўлади. Янги зирк ниҳоли икки-уч йилдаёқ гуллаб ҳосилга киради.

М. ТУЙЧИЕВ,
табиатшунос.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»). Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и областного Совета депутатов трудящихся

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача, Эълонлар — 338142.

Р — 14109. Ўзбекистон Компартияси ЦК нинг Меҳнат Қизил Байроқ ордени босмахонаси. Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, № 26. Индекс 64583. Г. 1537.